

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. lapkričio 10 d.
(OR. en)

13828/22

ECOFIN 1066
UEM 295

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. lapkričio 10 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 583 final
Dalykas:	KOMISIJS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS CENTRINIAM BANKUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR EUROPOS REGIONŲ KOMITETUI Komunikatas dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 583 final.

Pridedama: COM(2022) 583 final

Briuselis, 2022 11 09
COM(2022) 583 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
CENTRINIAM BANKUI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETUI IR EUROPOS REGIONŲ KOMITETUI**

Komunikatas dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių

1. Įvadas

2021 m. spalio mėn. Komisija vėl pradėjo viešas diskusijas dėl ES ekonomikos valdymo sistemos peržiūros ir pakvietė jose dalyvauti kitas ES institucijas ir visus pagrindinius suinteresuotuosius subjektus. Įvairiuose forumuose, įskaitant specialius susitikimus, praktinius seminarus ir internetinę apklausą, piliečiai ir įvairūs dalyviai, įskaitant nacionalines vyriausybes, parlamentus, socialinius partnerius, akademinę bendruomenę ir kitas ES institucijas, diskutavo, kaip dėl dabartinių ir būsimų ekonominių iššūkių reikia reformuoti ES ekonomikos valdymo sistemą⁽¹⁾. Diskusijos Taryboje (ECOFIN), Euro grupėje, Ekonomikos ir finansų komitete ir Ekonominės politikos komitete suteikė valstybėms narėms galimybę apsvarstyti pagrindinius valdymo sistemos tikslus, jos veikimą bei spręstinus naujus uždavinius ir pareikšti savo nuomonę apie juos.

Atėjo laikas pereiti nuo diskusijų prie sprendimų. Šiame komunikate išdėstomos Komisijos parengtos ekonomikos valdymo sistemos reformos gairės, kuriomis siekiama spręsti pagrindinius ekonomikos ir politikos klausimus, lemsiančius ES ekonominės politikos koordinavimą ir priežiūrą per ateinantį dešimtmetį. Atsižvelgiant į pagrindinius susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su dabartine sistema, šiomis gairėmis siekiama stiprinti skolos tvarumą ir skatinti tvarų bei integracinį augimą visose valstybėse narėse (žr. 1 diagramą), taigi „vėl atraskime Maastrichto dvasią – stabilumas ir augimas vienas be kito negali“, kaip savo pranešime apie Sąjungos padėtį pažymėjo Pirmininkė U. von der Leyen⁽²⁾. Apdairios fiskalinės strategijos ir investicijos bei reformos, kuriomis skatinamas tvarus augimas, yra būtinos ir viena kitą stiprinančios priemonės užtikrinant fiskalinį tvarumą ir sudarant sąlygas žaliajai bei skaitmeninei pertvarkai siekiant atsparios ekonomikos. Reformuota sistema turėtų padėti spręsti paplitusias problemas ir didinti Europos atsparumą, išlaikant strategines investicijas ateinantiems metams ir realistiškai, laipsniškai bei tvariai mažinant didelį valstybės skolos santykį su BVP. Svarbiausi Komisijos gairių elementai – nacionalinės atsakomybės didinimas, sistemos supaprastinimas ir perėjimas prie didesnio dėmesio vidutiniam laikotarpiui, taip pat griežtesnis ir nuoseklesnis vykdymo užtikrinimas.

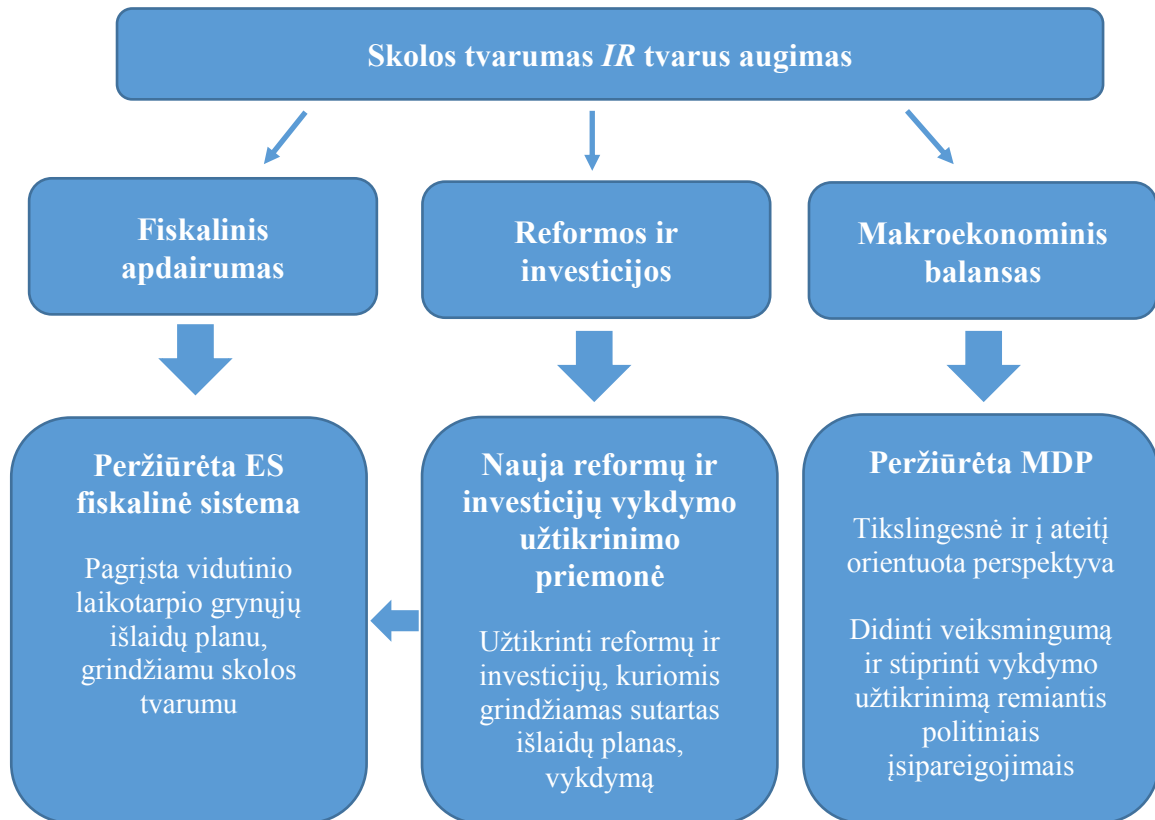
Reformos tikslas – palengvinti veiksmingą ekonominę priežiūrą, įtvirtintą bendroje sistemoje, kuria užtikrinamas vienodas požiūris ir daugiašalis politikos koordinavimas. Sistema turėtų būti atspari kintančioms ekonominėms sąlygoms ir neapibrėžtumui; tam reikia patikimo ir nuspėjamo taisyklių sąvado ir išskirtinėmis aplinkybėmis nukrypti leidžiančių išlygų. Europos semestro kontekste taip pat turėtų būti laikomasi integruoto požiūrio, pagal kurį priežiūros priemonės papildytų viena kitą. Norint veiksmingai užkirsti kelią makroekonominiam disbalansui ir jį ištaisyti, reikės geriau nustatyti kylančią riziką ir išlaikyti reformų tempą, kartu daugiau dėmesio skiriant ES bei euro zonos pokyčiams ir politikos įgyvendinimui. Šiomis gairėmis bus remiamasi tolesnėse diskusijose, visų pirma Taryboje ir su Europos Parlamentu, siekiant plataus sutarimo dėl būsimo ekonomikos valdymo sistemos modelio.

⁽¹⁾ 2022 m. kovo mėn. Komisija paskelbė atsakymų į internetinę apklausą apibendrinamąją ataskaitą. Europos Komisija (2022), „[Viešos konsultacijos internetu dėl ES ekonomikos valdymo sistemos peržiūros. Atsakymų santrauka](#)“, SWD(2022) 104 *final*, 2022 m. kovo 28 d.

⁽²⁾ Europos Komisijos pirmininkės [pranešimas apie Sąjungos padėtį](#), 2022 m. rugsėjo 14 d.

Toliau pristatoma komunikato struktūra. 2 skirsnyje primenama, kad reikia veiksmingos valdymo sistemos, kuri apimtų fiskalinius, reformų ir investicijų aspektus, kad būtų galima spręsti dabartines ir artimiausioje ateityje vyrausiančias problemas. Atsižvelgiant į tai, 3 skirsnyje išdėstyti pagrindiniai Komisijos reformų gairių elementai. 4 skirsnyje šie pagrindiniai elementai plėtojami išsamiau apibūdinant praktinius siūlomų fiskalinės ir makroekonominės priežiūros reformų aspektus. 5 skirsnyje aprašomi tolesni veiksmai ir pateikiamos išvados.

1 diagrama. Nauja valdymo struktūra

2. Veiksmingos ekonomikos valdymo sistemos poreikis

2.1. Sistemos, kuri padėtų valstybėms narėms spręsti nustatytus uždavinius ir įgyvendinti bendrus politikos prioritetus, kūrimas

ES ekonomikos valdymo sistema padėjo valstybėms narėms pasiekti savo ekonominės ir fiskalinės politikos tikslus. Nuo 1992 m. Maastrichto sutarties įsigaliojimo ši sistema padėjo pasiekti makroekonominę konvergenciją, apsaugoti patikimus viešuosius finansus ir spręsti makroekonominio disbalanso problemą. Ši sistema kartu su bendra pinigų politika ir bendra valiuta euro zonoje sudarė sąlygas ekonominiam stabilumui, tvariam ekonomikos augimui ir didesniai ES piliečių užimtumui.

Ilgainiui ES ekonomikos valdymo sistema keitėsi. Apskritai reformos buvo vykdomos reaguojant į sistemos trūkumus, kurie daugiausia atsiskleidė ekonomikos krizės metu. Visų pirma, į pasaulinės finansų krizės ir euro zonos valstybių skolos krizės metu įgytą patirtį atsižvelgta teisės aktų rinkiniuose, vadinamuose *šešių dokumentų rinkiniu* ir *dvių dokumentų rinkiniu*: buvo pertvarkyta biudžeto priežiūra, sustiprintos nacionalinės biudžeto sistemos, sustiprintas biudžeto koordinavimas euro zonoje ir išplėsta ekonominės priežiūros aprėptis, kad ji apimtų makroekonominį disbalansą⁽³⁾.

Nors sistema buvo užpildytos priežiūros spragos ir tapo lengviau ją pritaikyti prie ekonominių sąlygų, ji taip pat tapo sudėtingesnė ir ne visos priemonės bei procedūros atlaikė laiko išbandymus. 2020 m. vasario mėn. komunikate dėl ekonomikos valdymo peržiūros ir po to vykusiose viešose diskusijose (žr. 1 priedą) atkreiptas dėmesys į netolygią fiskalinės priežiūros sistemos sėkmę ir didėjančią fiskalinės būklės nevienalytiškumą valstybėse narėse. Nepaisant skirtingos fiskalinės būklės, tvarumo rizikos ir kitų pažeidžiamumo veiksnių, sistema nebuvo pakankamai diferencijuota tarp valstybių narių. Nacionalinė fiskalinė politika neretai išliko procikliška, o valstybės narės nepasinaudojo ekonomikos pakilimo laikotarpiu, kad sukauptų fiskalinius rezervus. Gebėjimą valdyti euro zonos fiskalinę kryptį silpnino tai, kad ekonomikos pakilimo laikotarpiu nebuvo vykdoma apdairi politika, ir tas gebėjimas išliko ribotas, nes nebuvo centrinio fiskalinio pajėgumo, kuriam būtų būdingas stabilizavimas. Viešųjų finansų sudėtis netapo palankesnė ekonomikos augimui, o nacionalinės vyriausybės nesuteikė pirmenybės išlaidoms, kuriomis skatinamas ekonomikos augimas ir ekonominis bei socialinis atsparumas. ES fiskalinės taisyklės tapo sudėtingos, buvo daug rodiklių ir kliautasi nestebimais kintamaisiais, dėl to nukentėjo skaidrumas ir sumažėjo atsakomybė bei nuspėjamumas. Nepaisant to, kad nacionalinės fiskalinės sistemos patobulėjo, jų veiksmingumas valstybėse narėse labai skyrėsi. Makroekonominio disbalanso priežiūros srityje sistema sėkmingai padėjo didinti informuotumą apie platesnio masto riziką makroekonominiam stabilumui, tačiau pakankamo politinio atsako nesulaukta. Perviršinio disbalanso procedūra (PDP) niekada nebuvo aktyvuota. Nuo tada, kai buvo sukurta makroekonominio disbalanso procedūra (MDP), Sąjungai pavyko sėkmingiau mažinti einamosios sąskaitos deficitą nei nuolatinį ir didelį einamosios sąskaitos perteklių. Priežiūra vis dar liko neišbandyta siekiant užkirsti kelią naujų pažeidžiamumo ir rizikos veiksnių kaupimuisi ir skatinti tinkamus prevencinės politikos veiksmus. Ne visada buvo visapusiškai išnaudojamos įvairių priežiūros krypčių sąsajos.

2.2. Pastarųjų krizių patirtis

Politinio atsako į pastarojo meto ekonominius sukrėtimus, visų pirma COVID-19 krizę, patirtis turi įtakos ekonomikos valdymo peržiūrai. 2020 m. kovo mėn. pradėta taikyti Stabilumo ir augimo pakto (SAP) bendroji nukrypti leidžianti išlyga. Tai leido valstybėms narėms reaguoti į COVID-19 krizę teikiant didelę fiskalinę paramą savo ekonomikai, laikinai

⁽³⁾ Išsamų *šešių dokumentų rinkinio* ir *dvių dokumentų rinkinio* reformų aprašymą galima rasti 2020 m. vasario 5 d. Europos Komisijos komunikato „[Ekonomikos valdymo peržiūra](#)“, COM(2020) 55 *final*, 1 langelyje. Išsamų pagrindinių antrinės teisės aktų sąrašą galima rasti prie to komunikato pridedamo Komisijos tarnybų darbinio dokumento (Europos Komisija (2020), „[Ekonomikos valdymo peržiūra](#)“, SWD(2020) 210 *final*, 2020 m. vasario 5 d.) 1 išnašoje (1 puslapis).

nukrypstant nuo Stabilumo ir augimo pakto biudžeto reikalavimų⁽⁴⁾). Šis tvirtas anticiklinis atsakas kartu su naujomis ES lygmens priemonėmis ir dokumentais, taip pat nacionalinio lygmens socialinės apsaugos bei sveikatos priežiūros sistemomis pasirodė esąs labai veiksmingas mažinant ekonominę ir socialinę krizės žalą. Peržiūrint ekonomikos valdymo sistemą taip pat buvo naudinga sėkmingo ES politinio atsako į krizę patirtis, įskaitant teigiamą reformų ir investicijų pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (EGADP) sąveiką. Be to, dėl krizės labai padidėjo viešojo ir privačiojo sektorių skolos santykis su BVP, o tai rodo, kad svarbu laipsniškai, tvariai ir ekonomikos augimui palankiu būdu mažinti skolos santykį su BVP iki apdairaus lygio. Fiskalinis apdairumas ilgalaikio augimo laikotarpiu padeda kaupti fiskalinius rezervus, kuriais vyriausybės gali pasinaudoti teikdamos anticiklinę fiskalinę paramą krizės metu, kai diskrecinė fiskalinė politika gali būti ypač veiksminga. Neigiamą ekonominį krizių poveikį taip pat galima sumažinti investuojant į pasirengimą ir atsparumą. Be to, patirtis prieš krizę ir jos metu patvirtino sunkumus, susijusius su politikos rekomendacijų rengimu remiantis nestebimais rodikliais, kurie dažnai peržiūrimi (pvz., gamybos apimtys atotrūkiu ir struktūriniu balansu).

Dėl žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, poreikio užtikrinti energetinį saugumą, taip pat socialinį bei ekonominį atsparumą⁽⁵⁾ ir sustiprinti gynybos pajėgumus ateinančiais metais nuolat reikės didelių investicijų. Dėl COVID-19 krizės ir Rusijos invazijos į Ukrainą šie bendri prioritetai taip pat tapo matomesni ir skubesni. Siekiant įgyvendinti teisingą dvejopą (žaliąją ir skaitmeninę) pertvarką, padidinti socialinį bei ekonominį atsparumą (be kita ko, pasinaudojant kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo galimybėmis), didinti teritorinę sanglaudą, mažinti energetinę priklausomybę ir didinti gynybos pajėgumus tiek nacionaliniu lygmeniu, tiek remiant bendrus Europos prioritetus, reikės didelių investicijų. Šios pastangos buvo remiamos ribotomis ES biudžeto lėšomis, atsižvelgiant į tai, kad dvejopa pertvarka, atsparumas, energetinis saugumas ir gynyba yra bendri visų valstybių narių tikslai ir dėl dabartinės krizės jie tapo dar aktualesni. Šiems tikslams pasiekti reikalingos ne tik įmonių ir namų ūkių investicijos, bet ir didesnės viešosios investicijos, pagrįstos gera viešųjų finansų sudėtimi ir kokybe. Ši politika skatina potencialų augimą, didina atsparumą ir padeda priešintis neigiamiems karo keliams sukrėtimams. Galiausiai ji atspindi strateginius ES prioritetus ir yra remiama bendrų ES finansuojamų programų lėšomis, pavyzdžiui, EGADP lėšomis, skiriamomis iki 2026 m., ir sanglaudos politikos lėšomis.

Veiksmingas politikos koordinavimas yra labai svarbus reaguojant į krizes. Politinis atsakas į COVID-19 krizę, Rusijos invaziją į Ukrainą ir su ja susijusią energetikos krizę išryškino tvirto politikos koordinavimo, be kita ko, tarp įvairių politikos ir finansavimo priemonių, taip pat tarp ES ir nacionalinio lygmenų, vertę. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti

(⁴) Išsamesnę diskusiją apie atsaką į COVID-19 krizę ir tos krizės poveikį ekonomikos valdymo peržiūrai galima rasti Europos Komisijos komunikate „[ES ekonomika po COVID-19 pandemijos. Poveikis ekonomikos valdymui](#)“, COM(2021) 662 *final*, 2021 m. spalio 19 d.

(⁵) Gairės valstybėms narėms, kaip geriausia atlikti naujos politikos paskirstomojo poveikio vertinimus, kurie yra svarbūs siekiant išvengti esamos nelygybės padidėjimo, pateikiamos Europos Komisijos komunikate „[Geresnis valstybių narių politikos paskirstomojo poveikio vertinimas](#)“, COM(2022) 494 *final*, 2022 m. rugsėjo 23 d.

leidžiančią išlygą buvo sudarytos palankesnės sąlygos nacionalinėms fiskalinėms atsakomosioms priemonėms. Fiskalinės politikos ir pinigų politikos sąveika buvo ir tebėra labai svarbi veiksmingam makroekonominiam atsakui į krizę. Pinigų politika sudarė sąlygas vykdyti būtiną nacionalinę fiskalinę politiką, kuri savo ruožtu padėjo sušvelninti poveikį ekonomikos augimui ir socialinei sanglaudai. Kai kurios pagrindinės sąlygos, pavyzdžiui, finansų rinkų prudencinio reguliavimo taisyklės ir ES valstybės pagalbos sistema, buvo laikinai pakoreguotos. Buvo visapusiškai taikomos lankstumo priemonės, įskaitant tas, kurios numatytos ES biudžete. Taip pat padėjo naujos ES lygmens priemonės, visų pirma laikinos paramos priemonė nedarbo rizikai dėl ekstremaliosios situacijos mažinti (SURE), Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyva (CRII) pagal sanglaudos politiką ir priemonė „NextGenerationEU“, įskaitant Sanglaudai ir Europos teritorijoms skirtą ekonomikos gaivinimo pagalbos iniciatyvą (REACT-EU) ir EGADP. Veiksmingas ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytų reformų ir investicijų įgyvendinimas suteikia valstybėms narėms unikalią galimybę pasiekti spartesnį augimą, spręsti ekonominio ir socialinio pažeidžiamumo problemas, gerinti viešojo ir privačiojo sektorių skolos tvarumą, didinti atsparumą ir spartinti žaliąją bei skaitmeninę pertvarką, kartu įgyvendinant Sąjungos tikslus. Neseniai, reaguodama į energijos rinkos sutrikdymą, kurį sukėlė Rusijos invazija į Ukrainą ir Rusijos naudojimas energija kaip ginklu, Komisija pasiūlė keletą priemonių, kuriomis sprendžiama didelių energijos kainų problema ir užtikrinamas tiekimo saugumas. Komisija taip pat pradėjo įgyvendinti įvairias iniciatyvas, įskaitant planą „REPowerEU“, kuriomis siekiama panaikinti priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro įvairinant energijos tiekimą, taupant energiją ir spartinant žaliąją pertvarką⁽⁶⁾.

Reformuota sistema taip pat turi padėti valstybėms narėms spręsti ilgalaikes problemas, su kuriomis susiduria ES. Ilgalaikės struktūrinės tendencijos kelia didelį iššūkį viešųjų finansų tvarumui ir tvariam augimui ES valstybėse narėse. Šios tendencijos apima demografines problemas ir klimato krizę, kuri tampa vis akivaizdesnė, nes ekstremalūs meteorologiniai reiškiniai tampa vis galingesni ir dažnesni. Spręsdamos šias problemas valstybės narės turės imtis tolesnių veiksmų, įskaitant viešąsias investicijas, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, ir politiką, kuria siekiama užtikrinti patikimus viešuosius finansus, be kita ko, reformuojant pensijų sistemas.

3. Paprastesnės ir veiksmingesnės sistemos kūrimas užtikrinant didesnę atsakomybę

Šiame skirsnyje pristatomi pagrindiniai Komisijos ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių metmenys (žr. 2 diagramą). Konkretūs klausimai, susiję su siūlomos reformuotos sistemos sukūrimu ir įgyvendinimu, išsamiau aptariami 4 skirsnyje, kuriame taip pat aptariama sistema, skirta euro zonos valstybėms narėms, kurios patiria finansinio stabilumo sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia.

3.1. Peržiūrėta valdymo struktūra, daugiau dėmesio skiriant vidutiniam laikotarpiui

⁽⁶⁾ Europos Komisija (2022), „[REPowerEU](#)“: bendri Europos veiksmai įperkamesnei energijai bei saugesnei ir tvaresnei energetikai užtikrinti, COM(2022) 108 final, 2022 m. kovo 8 d.

Komisijos gairėmis siekiama apibrėžti paprastesnę ir integruotą makrofiskalinės priežiūros struktūrą, kad būtų užtikrintas skolos tvarumas ir skatinamas tvarus bei integracinis augimas. Siekiant, kad visos sistemos sudedamosios dalys būtų nuoseklios ir kad būtų vykdoma veiksminga ekonominė priežiūra, reikia paaiškinti kiekvienos priežiūros krypties tikslus, geriau integruoti makroekonominę bei fiskalinę politiką ir įtraukti priemones pažangai stebėti ir naujiems tikslams pasiekti. Todėl Komisijos gairėse raginama ne tik peržiūrėti ES fiskalinę sistemą ir MDP, visų pirma integruojant fiskalinius, reformų ir investicijų tikslus į bendrą holistinį vidutinio laikotarpio planą, bet ir sukurti naują ES vykdymo užtikrinimo priemonę, skirtą reformoms ir investicijoms. Šia priemone būtų užtikrintas valstybių narių reformų ir investicijų įsipareigojimų, kuriais grindžiamas laipsniškesnis fiskalinis koregavimas, vykdymas (žr. 4.1 skirsnį).

Sutartyje nustatytos pamatinės vertės – 3 % BVP biudžeto deficito ir 60 % skolos ir BVP santykio – nesikeičia. Šios vertės nustatytos Sutarties protokole, o peržiūra pirmiausia siekiama užtikrinti, kad tų verčių būtų laikomasi veiksmingiau, visų pirma sutelkiant dėmesį į tinkamo ir patikimo skolos mažinimo iki 60 % BVP planą, kartu užtikrinant, kad ekonomikos valdymo sistema būtų palanki tvariam ir integraciniam augimui.

2 diagrama. Siūloma peržiūrėta fiskalinė sistema

Į ES sistemą įtraukta nacionalinė atsakomybė	Supaprastinimas ir dėmesys fiskalinei rizikai	Vykdymo užtikrinimas
0. Komisija pateikia orientacinius koregavimo planus 1. Valstybės narės pasiūlo vidutinio laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus 2. Pagal metinius biudžetus bus įsipareigota laikytis fiskalinės trajektorijos ir užtikrinti, kad skola per koregavimo laikotarpį pradėtų mažėti iki prudenčinio lygio 3. Valstybės narės gali prašyti ilgesnio koregavimo laikotarpio, pagrįsto reformomis ir investicijomis 4. Tarybos pritarimas planui 5. Didesnis nacionalinių TFĮ vaidmuo	1. Bendras fiskalinis rodiklis bus skolos tvarumu grindžiamas grynųjų išlaidų planas, kuriam pritarė Taryba 2. Priežiūra ir vykdymo užtikrinimas bus grindžiami rizika 3. Skolos mažinimo kriterijus, struktūrinio balanso mažinimo kriterijus, procedūra dėl didelio nukrypimo ir bendrai sutarta reikalavimų koregavimo matrica nebetaikomi	1. Išlaikoma deficitu pagrįsta perversinio deficito procedūra (3 % BVP riba) 2. Bus pradėta taikyti ir sustiprinta skola pagrįsta perversinio deficito procedūra, kuri bus priemone užtikrinti, kad būtų laikomasi sutarto grynųjų išlaidų plano 3. Finansinių sankcijų priemonių rinkinys bus papildytas pažangesnėmis sankcijomis 4. Bus išlaikytos makroekonominės sąlygos

3.2. Nacionaliniai vidutinio laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai kaip pagrindinis naujosios valdymo struktūros elementas

Nacionaliniai vidutinio laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai, kuriuose pateikiami kiekvienos valstybės narės fiskaliniai, reformų ir investicijų įsipareigojimai bendroje ES sistemoje, būtų siūlomos peržiūrėtos sistemos kertinis akmuo⁽⁷⁾. Taip būtų užtikrintas nuoseklumas ir racionalizuoti procesai bei rezultatai, kartu pripažįstant, kad reformos ir investicijos gali turėti teigiamą poveikį fiskaliniam tvarumui. Peržiūrėtoje ES fiskalinėje sistemoje būtų nustatyti reikalavimai siekiant užtikrinti, kad skolos santykis su BVP mažėtų

⁽⁷⁾ Fiskaliniais struktūriniais planais dabartinės stabilumo ir konvergencijos programos būtų sujungtos su nacionalinėmis reformų programomis.

arba išliktų prudencinio lygio, o biudžeto deficitas vidutiniu laikotarpiu ir toliau neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės. Valstybės narės pateiktų vidutinio laikotarpio planus, kuriuose būtų išdėstytos konkrečioms šalims skirtos fiskalinės trajektorijos, taip pat prioritetinių viešųjų investicijų ir reformų įsipareigojimai, kuriais kartu užtikrinamas tvarus bei laipsniškas skolos mažinimas ir tvarus bei integracinis augimas. Visos valstybės narės turėtų įgyvendinti prioritetus, nustatytus Europos semestro kontekste pateiktose konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose (KŠSR). Vidutinio laikotarpio planuose taip pat turėtų būti pasiūlytos iniciatyvos, atitinkančios strateginius ES prioritetus, tiesiogiai nustatytus remiantis sutartomis ES gairėmis ir siektinomis reikšmėmis, dėl kurių valstybės narės turi imtis politinių veiksmų. Todėl planai taip pat turėtų derėti su nacionaliniais energetikos ir klimato srities veiksmų planais (pastarieji turi būti suderinti su ES klimato teisės akte nustatytomis siektinomis reikšmėmis), taip pat su nacionalinėmis skaitmeninio dešimtmečio veiksmų gairėmis. EGADP įgyvendinimo laikotarpiu, siekiant užtikrinti politikos nuoseklumą, reikėtų kryžminių nuorodų į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus.

Šis vidutiniu laikotarpiu taikomas požiūris leistų diferencijuoti valstybes nares pagal peržiūrėtą bendrą ES sistemą, kurios bendras pagrindas – tvarus augimas ir rizika skolos tvarumui. Tokia bendra ES sistema padėtų skaidriai užtikrinti vienodą požiūrį į valstybes nares. Skolos tvarumo tikslas kaip ES fiskalinės priežiūros atskaitos taškas atspindi pagrindinį Sutartyje nustatytą ekonominės ir pinigų sąjungos fiskalinių taisyklių tikslą – užkirsti kelią vadinamosioms didelėms klaidoms vykdant fiskalinę politiką, nes jos gali turėti neigiamą šalutinį poveikį kitoms valstybėms narėms ir visai pinigų sąjungai. Pagal galiojančią ES sistemą reikalaujama, kad visos valstybės narės imtųsi panašių koregavimo veiksmų, visų pirma prevencinėje dalyje, nepriklausomai nuo jų skolos pozicijos ir fiskalinės rizikos. Tačiau skolos ir BVP santykis ir skolos pokyčiai valstybėse narėse labai skiriasi. Kai kurių iš jų skola yra labai didelė ir viršija 90 % BVP (dviem atvejais viršija 150 % BVP). Kitų skola yra mažesnė nei 60 % BVP. Galiausiai daugelio jų padėtis yra tarpinė – skola siekia 60–90 % BVP.

Rizika grindžiama priežiūros sistema leistų esamą skolos mažinimo kriterijų pritaikyti prie konkrečios šalies skolos santykio su BVP, o reikalavimas užtikrinti, kad biudžeto deficitas būtų patikimai mažesnis nei 3 % BVP, būtų išlaikytas. Dabartinis skolos mažinimo kriterijus (vadinamoji 1/20 taisyklė) reiškia, kad šiuo metu po COVID-19 esant dideliame skolos santykiui su BVP teks dėti pernelyg dideles fiskalines pastangas laikotarpio pradžioje, o tai kelia grėsmę ekonomikos augimui ir yra procikliško pobūdžio.⁽⁸⁾ Reikėtų pripažinti, kad didelę skolą turinčios valstybės narės negali laikytis esamo 1/20 skolos mažinimo kriterijaus, nes jų skolos santykio su BVP sumažinimas tokiu tempu turėtų labai neigiamą poveikį augimui, taigi ir pačiam skolos tvarumui. Todėl siūloma pereiti prie labiau rizika grindžiamos priežiūros sistemos, pagal kurią daugiausia dėmesio būtų skiriama skolos tvarumui ir šalys būtų labiau diferencijuojamos pagal jų valdžios sektoriaus skolos problemas, kartu laikantis skaidrios ir bendros ES sistemos, atitinkančios Sutartyje nustatytas 3 % BVP ir 60 % BVP pamatines vertes.

⁽⁸⁾ Dėl šio kriterijaus žr. 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo (OL L 209, 1997 8 2, p. 6) 2 straipsnio 1a dalį.

Nacionaliniais vidutinio laikotarpio planais turėtų būti užtikrintas tvarus skolos mažinimo planas vykdant laipsnišką konsolidaciją ir reformas bei investicijas. Valstybės narės turėtų pateikti vidutinio laikotarpio fiskalinius struktūrinius planus, kuriais būtų užtikrinta, kad iki koregavimo laikotarpio pabaigos skola išliktų tvari arba būtų siekiama jos tvarumo, taip pat prioritetinių viešųjų investicijų ir reformų įsipareigojimus. Sistemoje matyti, kad kompromiso tarp reformų bei investicijų ir fiskalinio koregavimo nėra. Viešųjų finansų kokybės gerinimas ir viešųjų investicijų apsauga turėtų būti pagrindiniai vidutinio laikotarpio fiskalinių struktūrinių planų elementai, atsižvelgiant į esminį viešųjų investicijų ir reformų vaidmenį didinant potencialų augimą ir įveikiant pagrindinius sisteminius sunkumus, pavyzdžiui, susijusius su žaliaja ir skaitmenine pertvarka.

Be to, valstybės narės galėtų įsipareigoti vykdyti tam tikras reformas ir investicijas, kurios padėtų užtikrinti skolos tvarumą ir todėl galėtų būti pagrindas taikyti ilgesnį koregavimo laikotarpį ir laipsniškesnį koregavimo planą. Koregavimo planas, reformos ir investicijos bus aptarti su Komisija ir, kai jie bus teigiamai įvertinti, juos priims Taryba. Planus reikės perkelti į nacionalinius biudžetus visam koregavimo laikotarpiui, suteikiant valstybėms narėms galimybę peržiūrėti planą tik praėjus ne trumpesniam kaip ketverių metų laikotarpiui. Šis minimalus koregavimo laikotarpis galėtų būti pratęstas, kad atitiktų nacionalinio teisės aktų leidėjo kadenciją, jei to pageidauja valstybės narės. Planas galėtų būti peržiūrėtas anksčiau, jei būtų objektyvių aplinkybių, dėl kurių plano įgyvendinimas būtų neįmanomas, tačiau jam turėtų būti taikomas tas pats patvirtinimo procesas. Dažna peržiūra pakenktų planų, kaip prudenčios politikos pagrindo, patikimumui.

Vienas veiklos rodiklis, susietas su skolos tvarumu, būtų pagrindas fiskalinio koregavimo planui nustatyti ir metinei fiskalinei priežiūrai vykdyti, taip gerokai supaprastinant fiskalinę sistemą ir didinant skaidrumą. Naudojant nacionalinėmis lėšomis finansuojamas grynąsias pirmines išlaidas, t. y. išlaidas atėmus diskrecines pajamų priemones ir neįskaitant palūkanų išlaidų bei ciklinio nedarbo išlaidų, kaip bendrą priežiūros veiklos rodiklį, būtų galima sudaryti sąlygas automatinių stabilizavimo priemonių veikimui, įskaitant pajamų ir išlaidų svyravimus, kurių vyriausybė tiesiogiai nekontroliuoja. Tai užtikrintų aukštesnio lygio makroekonominį stabilizavimą. Nors nacionalinio biudžeto tikslais valstybės narės galėtų naudoti alternatyvius rodiklius (pvz., struktūrinį balansą), metinė fiskalinė priežiūra ES lygmeniu būtų vykdoma naudojant tik šį bendrą veiklos rodiklį, taigi ir išlaidų planą. Šis bendras veiklos rodiklis turėtų būti apibrėžtas taip, kad būtų užtikrintas skolos tvarumas. Pagal sutartą daugiametį grynųjų pirminių išlaidų planą turėtų būti užtikrinta, kad skola ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos būtų pradėta mažinti arba toliau mažinama arba išliktų prudenčios lygio, kartu užtikrinant, kad vidutiniu laikotarpiu biudžeto deficitas išliktų mažesnis nei 3 % BVP⁽⁹⁾.

3.3. Susitarimas dėl nacionalinių vidutinio laikotarpio fiskalinių struktūrinių planų

Reformuotame Stabilumo ir augimo pakte daugiausia dėmesio būtų skiriama nacionaliniam vidutinio laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui, kurį valstybė

⁽⁹⁾ Komisija naudos savo skolos tvarumo analizės sistemą, nes tai gerai parengtas analitinių priemonių rinkinys skolos tvarumo rizikai vertinti (žr. 1 langelį).

narė pasiūlytų remdamasi bendra ES sistema. Peržiūrėtoje bendroje ES sistemoje būtų nustatyti reikalavimai, kuriais būtų užtikrinama, kad valdžios sektoriaus skola mažėtų arba išliktų prudencinio lygio, o deficitas ir toliau neviršytų 3 % BVP. Bendroje ES sistemoje taip pat būtų nustatyti reformų ir investicijų vertinimo kriterijai, kuriais grindžiamas galimas koregavimo plano pratęsimas. Valstybių narių vidutinio laikotarpio planai turėtų atitikti bendrą peržiūrėtą ES sistemą.

Remdamasi teigiamu Komisijos vertinimu, Taryba priimtų vidutinio laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą, įskaitant jo fiskalinę trajektoriją. Komisija įvertintų planą pagal peržiūrėtą bendrą ES sistemą ir galėtų pateikti teigiamą fiskalinių struktūrinių planų vertinimą tik tuo atveju, jei skola mažėtų arba išliktų prudencinio lygio, o biudžeto deficitas vidutiniu laikotarpiu ir toliau neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės. Daugiašalės diskusijos atitinkamuose Tarybos komitetuose užtikrintų skaidrumą ir atskaitomybę, o Taryba pritartų plano tinkamumui. Taikant šį modelį būtų sustiprinta nacionalinė atsakomybė. Geriau integravus peržiūrėtos bendros ES sistemos reikalavimus į vidaus politinius debatus, būtų sustiprinta daugiašalė fiskalinė priežiūra.

3.4. Nacionalinio vidutinio laikotarpio plano įgyvendinimas ir metinė stebėseną

Siekdamos užtikrinti skaidrumą ir palengvinti veiksmingą vidutinio laikotarpio fiskalinių struktūrinių planų įgyvendinimo stebėseną, valstybės narės teiktų metines pažangos ataskaitas. Be fiskalinės informacijos, šiose ataskaitose būtų išsamiai aprašytas vidutinio laikotarpio planuose numatytų reformų ir investicijų įgyvendinimas⁽¹⁰⁾. Jomis būtų grindžiama Komisijos ir Tarybos vykdoma metinė priežiūra, įskaitant galimus vykdymo užtikrinimo sprendimus.

Nors valstybėms narėms būtų suteikta daugiau galimybių formuoti savo fiskalines trajektorijas, daugiašalė priežiūra būtų grindžiama griežtesniu ES vykdymo užtikrinimu. Vykdymo užtikrinimas būtų sustiprintas, palyginti su dabartine sistema. Pažeidus 3 % BVP deficito pamatinę vertę ir toliau būtų taikoma tokia pati paviršinio deficito procedūra (vadinamoji deficitu grindžiama paviršinio deficito procedūra). Tai nusistovėjęs ES fiskalinės priežiūros elementas, kuris veiksmingai veikia fiskalinę elgesį ir kurį dėl jo paprastumo gerai supranta politikos formuotojai ir plačioji visuomenė. Paviršinio deficito procedūra, taikoma skolos kriterijaus pažeidimų atvejais (vadinamoji skola grindžiama paviršinio deficito procedūra), būtų sustiprinta tiek aktyvavimo, tiek panaikinimo tikslais. Daugiausia dėmesio būtų skiriama nukrypimams nuo sutarto fiskalinio plano, kurio valstybė narė įsipareigojo laikytis ir kuriam pritarė Taryba. Valstybių narių, kurių valdžios sektoriaus skolos problema yra didelė, nukrypimas nuo sutarto plano savaime lemtų paviršinio deficito procedūros pradėjimą. Valstybėms narėms, kurių valdžios sektoriaus skolos problema nėra didelė, dėl nukrypimų galėtų būti pradėta paviršinio deficito procedūra, jei būtų nustatyta, kad atsiranda „didelių klaidų“. Sankcijų spektras būtų išplėstas, pavyzdžiui, įtraukiant reputacines sankcijas (žr. 4.2 skirsnį).

⁽¹⁰⁾ EGADP įgyvendinimo laikotarpiu bus atsižvelgta į atitinkamą sąveiką su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais.

Siekiant užtikrinti reformų ir investicijų įsipareigojimų įgyvendinimą, būtų sukurta nauja priemonė. Pagal siūlomą reformą valstybės narės galėtų prašyti laipsniškesnio koregavimo plano, pasiūlydamos konkrečias prioritetines reformas ir investicijas, kuriomis skatinamas ilgalaikis tvarus augimas ir taip padedama gerinti skolos dinamiką (žr. 4.1 skirsnį). Jei tie įsipareigojimai nebūtų įgyvendinti, taikant naują vykdymo užtikrinimo priemonę koregavimo planas būtų peržiūrėtas siekiant jį sugriežtinti⁽¹¹⁾. Atsižvelgiant į ypatingą neigiamo šalutinio poveikio pinigų sąjungoje riziką, neįgyvendinimo atveju euro zonos šalims būtų galima taikyti finansines sankcijas.

Nacionalinės sistemos ir procesai padėtų pasiekti vidutinio laikotarpio struktūrinio fiskalinio plano tikslus. Nepriklausomos fiskalinės institucijos atliktų svarbų vaidmenį kiekvienoje valstybėje narėje vertindamos prielaidas, kuriomis grindžiami planai, vertindamos planų tinkamumą skolos tvarumo ir konkrečios šalies vidutinio laikotarpio tikslų atžvilgiu ir stebėdamos, kaip laikomasi plano. Tam reikėtų pagerinti nepriklausomų fiskalinių institucijų struktūrą ir veiklos rezultatus. Taip būtų užtikrintos aktyvesnės diskusijos nacionaliniu lygmeniu, taigi ir didesnis politinis pritarimas vidutinio laikotarpio planui ir atsakomybė už jį. Atsižvelgdama į tai, Komisija persvarstys Europos fiskalinės valdybos įgaliojimus ir vaidmenį.

3.5. Veiksmingesnė sistema makroekonominiam disbalansui nustatyti ir ištaisyti

Komisijos gairių dėl MDP kertinis akmuo būtų aktyvesnis dialogas su valstybėmis narėmis siekiant geresnio įgyvendinimo priiimant atsakomybę ir įsipareigojimus. Didesnė valstybių narių atsakomybė būtų užtikrinta pasiekus bendrą valstybių narių ir Komisijos sutarimą dėl uždavinių, nustatytų pagal MDP, ir politikos, kurios reikia jiems spręsti. Tai reikštų dialogą, kuriuo remdamosi valstybės narės įsipareigojotų į savo vidutinio laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą įtraukti reformas ir investicijas, kurių reikia siekiant užkirsti kelią makroekonominiam disbalansui arba jį ištaisyti.

Be to, makroekonominėje aplinkoje, kuriai būdinga nauja rizika, reikėtų sustiprinti prevencinį MDP vaidmenį. Tiek pirmasis disbalanso tikrinimas įspėjimo mechanizmo ataskaitoje (IMA), tiek vertinimas, ar disbalansas egzistuoja, nuodugniose apžvalgose būtų labiau orientuoti į ateitį, kad būtų galima anksti nustatyti ir pašalinti atsirandantį disbalansą. Tam gali prireikti parengti daugiau nuodugnių apžvalgų, kai su srautu susiję kintamieji rodo neigiamas tendencijas, bylojančias apie didelę disbalanso didėjimo riziką. Tai taip pat gali paskatinti nuodugniose apžvalgose dažniau daryti išvadą, kad disbalanso nėra.

Reforma sumažintų MDP būdingą inerciją, nes disbalanso vertinimas būtų labiau grindžiamas rizikos raida ir politikos įgyvendinimu. Tai reiškia, kad vertinant, ar disbalansas buvo ištaisytas, daugiau dėmesio reikia skirti tendencijų pokyčiams, kurie, kaip manoma, išliks, ir politikai, kuri buvo įgyvendinta siekiant panaikinti makroekonominį disbalansą. Taikant šį požiūrį valstybėms narėms nebebūtų taikoma MDP, kai vykdoma disbalansų šalinimo politika ir nuolat koreguojamas atsargų disbalansas.

⁽¹¹⁾ Reikės nustatyti tiksliai šios priemonės taikymo sąlygas ir teisinį pagrindą.

Galiausiai reforma būtų siekiama sukurti MDP, kurioje būtų aiškiai akcentuojami makroekonominiai sunkumai, darantys poveikį valstybėms narėms, ir kartu būtų užtikrintas didesnis ES ir euro zonos disbalanso aspektų matomumas. Tai galėtų išryškinti pažeidžiamumą, kuris gali turėti įtakos ES ir visai euro zonai, ir atitinkamą įvairių valstybių narių indėlį į šį pažeidžiamumą. Tai padėtų internalizuoti šalutinį poveikį ir papildyti euro zonos rekomendacijas.

Siekiant visapusiškai išnaudoti MDP ir fiskalinės sistemos sinergiją, peržiūroje numatytos kelios sąsajos. Pirma, valstybių narių, kuriose nustatyti disbalansai, vidutinio laikotarpio fiskaliniai struktūriniai planai taip pat turėtų apimti reformas ir investicijas šiems disbalansams panaikinti. Antra, jei nebus įgyvendintos MDP svarbios reformos ir investicijos, pagrindžiančios ilgesnį koregavimo laikotarpį, dėl šalių, kuriose yra susidaręs perviršinis disbalansas, būtų svarstoma galimybė pradėti PDP. Galiausiai, jei PDP būtų pradėta, valstybės narės būtų paprašyta pateikti peržiūrėtą fiskalinį struktūrinį planą, kuris būtų šiuo metu ES teisėje numatytas taisomųjų veiksmų planas⁽¹²⁾.

4. Kaip peržiūrėta ekonomikos valdymo sistema veiktų praktiškai?

Remiantis ankstesniame skirsnyje išdėstytais pagrindiniais reformų metmenimis, šiame skirsnyje aptariami kai kurie konkretūs klausimai, susiję su peržiūrėtos bendros ES fiskalinės sistemos veikimu. Šie klausimai susiję su: nacionalinių vidutinio laikotarpio fiskalinių struktūrinių planų rengimu ir patvirtinimu; įvertinimu, ar fiskaliniai rezultatai atitinka patvirtintą išlaidų planą; taip pat makroekonominio disbalanso naikinimo nustatymu ir stebėseną. Šiame skirsnyje taip pat aptariama finansinės paramos sistema, t. y. sistema, skirta euro zonos valstybėms narėms, kurios turi didelių finansinio stabilumo sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia.

4.1. Kaip parengti planą ir dėl jo susitarti?

Nacionalinio vidutinio laikotarpio fiskalinio struktūrinio plano pateikimas, vertinimas, patvirtinimas ir peržiūra

Pagal bendrą sistemą Komisija valstybėms narėms, kurių valdžios sektoriaus skolos problema yra didelė arba vidutinė, pateiktų orientacinį daugiametį koregavimo planą grynųjų pirminių išlaidų atžvilgiu, apimantį ne mažiau kaip ketverius metus. Orientacinis koregavimo planas būtų susietas su skolos tvarumu, o tai reiškia, kad valstybėms narėms, turinčioms didelių ir vidutinių fiskalinių sunkumų, juo turėtų būti užtikrinta, kad net jei nebūtų papildomų fiskalinių priemonių, po fiskalinio koregavimo laikotarpio skola ir toliau tikėtinai mažėtų ir kad deficitas ir toliau neviršytų 3 % BVP ribos (išsamiau žr. 1 langelį). Todėl kiekvienos valstybės narės daugiametis išlaidų planas, kurį įgyvendinant skola mažėtų, galėtų būti perskaičiuotas į atitinkamą struktūrinio pirminio balanso lygį, kuris turi būti pasiektas 4 metų laikotarpio pabaigoje. Komisija viešai paskelbtų skolos tvarumo analizę

⁽¹²⁾ Dėl taisomųjų veiksmų plano žr. 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominės disbalansų prevencijos ir naikinimo (OL L 306, 2011 11 23, p. 25) 8 straipsnį.

(¹³), orientacinį daugiamečių koregavimo planą ir atitinkamą struktūrinio pirminio balanso lygį ketverių metų koregavimo laikotarpio pabaigoje. Šiais elementais būtų bendrai vadovaujamosi vertinant planus, kuriuos turi pasiūlyti valstybės narės.

Pateikdama orientacinį koregavimo planą, apimantį bent ketverius metus, Komisija taikytų šią bendrą sistemą:

- valstybių narių, kurių valdžios sektoriaus skolos problema yra didelė, atveju orientaciniu grynųjų išlaidų planu turėtų būti užtikrinta, kad plano įgyvendinimo laikotarpiu (ketveri metai) i) 10 metų skolos trajektorija nesikeičiant politikai tikėtinai ir nuolat mažėtų ir ii) per tą patį 10 metų laikotarpį nesikeičiant politikai deficitas ir toliau neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės;
- valstybių narių, kurių valdžios sektoriaus skolos problema yra vidutinė, atveju orientaciniu grynųjų išlaidų planu turėtų būti užtikrinta, kad i) praėjus ne daugiau kaip trejiems metams po plano įgyvendinimo 10 metų skolos trajektorija nesikeičiant politikai tikėtinai ir nuolat mažėtų ir ii) per tą patį 10 metų laikotarpį plano įgyvendinimo laikotarpiu deficitas ir toliau neviršytų 3 % BVP pamatinės vertės.

Tikėtinumui įvertinti Komisija naudotų testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir tikimybinę analizę, imituodama bendrus sukrėtimus, susijusius su trumpalaikėmis ir ilgalaikėmis palūkanų normomis, nominaliojo BVP augimu, pirminio biudžeto balansu ir centriniais valiutos kursais. Ši analizė būtų paskelbta viešai kartu su orientaciniu grynųjų išlaidų planu. Komisija taip pat pateiktų metodiką ir pagrindinius duomenis.

Vertindama planą Komisija taip pat įvertins, ar patikimai užtikrinama, kad 10 metų laikotarpiu deficitas išliktų mažesnis nei 3 % BVP.

Valstybėse narėse, kurių valdžios sektoriaus skolos problema nedidelė, deficitas turėtų likti mažesnis už pamatinę vertę, jei 10 metų laikotarpiu politika nesikeis, ne ilgiau kaip trejus metus po plano įgyvendinimo laikotarpio.

Vėliau kiekviena valstybė narė pateiktų vidutinio laikotarpio fiskalinį struktūrinį planą, kad Komisija jį įvertintų ir Taryba jam pritartų. Planuose būtų pateiktas vidutinio laikotarpio fiskalinis planas ir reformų bei investicijų įsipareigojimai. Fiskalinio koregavimo planas būtų rengiamas nustatant grynąsias pirmines išlaidas, t. y. išlaidas atėmus diskrecines pajamų priemones ir neįskaitant palūkanų išlaidų bei ciklinio nedarbo išlaidų. Vidutinio laikotarpio fiskalinis planas būtų perskačiuotas į atitinkamas metines išlaidų viršutinės ribas. Valstybių narių, kuriose pagal MDP nustatyti disbalansai, planai taip pat turėtų apimti reformas ir investicijas šiems disbalansams panaikinti. Prieš pateikiant planą būtų surengtas nuodugnus techninis dialogas su Komisija. Vidutinio laikotarpio planą Komisija vertintų integruotai, atsižvelgdama į fiskalinės trajektorijos ir reformų bei investicijų sąveiką. Vertinimas būtų atliekamas remiantis bendra ES vertinimo sistema ir skaidriomis metodikomis, išlaikant galimybę gauti papildomos informacijos arba prašyti pateikti patikslintą planą.

(¹³) Skolos tvarumo analizė būtų svarbi kaip rizikos vertinimo priemonė tik rengiant planus, bet ne juos įgyvendinant.

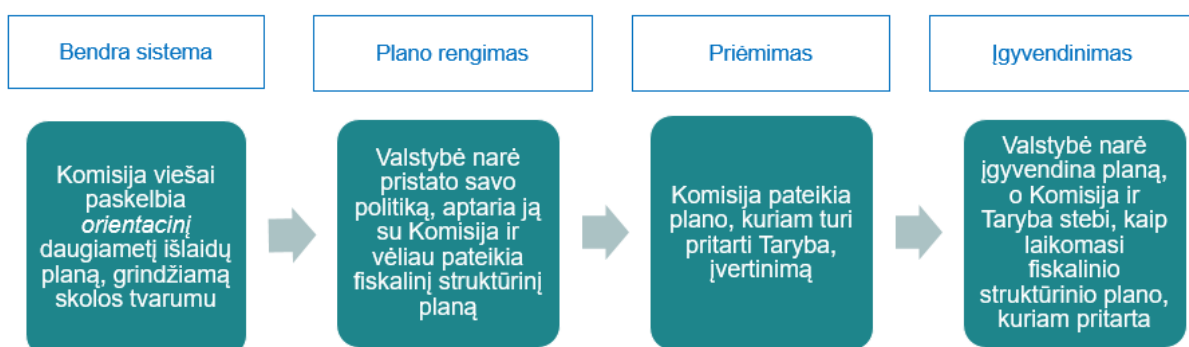
Valstybė narė galėtų prašyti, kad koregavimo laikotarpis būtų pratęstas ne daugiau kaip trejiems metams, ir jai gali būti leista tai padaryti, jei ji savo planą grindžia reformomis ir investicijomis, kuriomis remiamas tvarus augimas ir skolos tvarumas. Valstybės narės galėtų pasiūlyti laipsniškesnį koregavimo planą su sąlyga, kad šis laipsniškesnis planas bus grindžiamas prioritetinių reformų ir investicijų įsipareigojimais. Šie įsipareigojimai būtų vertinami taikant bendrą ES vertinimo sistemą (žr. tolesnį poskirsnį). Jais turėtų būti remiamas skolos tvarumas ir reaguojama į bendrus ES prioritetus bei tikslus, taip pat užtikrinant, kad nacionaliniame fiskaliniame struktūriniame plane būtų atsižvelgta į visas atitinkamas KŠSR arba didelę jų dalį. EGADP įgyvendinimo laikotarpiu būtų tinkamai atsižvelgta į atitinkamas reformas ir investicijas, įtrauktas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus.

Vėliau planą priimtų Taryba, remdamasi Komisijos vertinimu. Komisijai įvertinus vidutinio laikotarpio planą, Taryba, remdamasi bendra vertinimo sistema, priimtų planą arba rekomenduotų valstybei narei iš naujo pateikti iš dalies pakeistą planą. Jei valstybė narė ir Komisija nesusitartų, Komisija ir Taryba fiskalinės priežiūros ir vykdymo užtikrinimo tikslais naudotųsi orientaciniu daugiamečiu grynųjų išlaidų planu.

Paskutiniame etape valstybė narė įgyvendintų planą, o Komisija ir Taryba vykdytų metinę stebėseną pagal Europos semestrą. Nacionaliniame plane, kuriam pritarė Taryba, turėtų būti numatyti metiniai nacionaliniai biudžetai ne trumpesniai kaip ketverių metų laikotarpiui. Sutarta fiskalinė trajektorija iki šio laikotarpio galėtų būti peržiūrėta tik susiklosčius objektyvioms aplinkybėms, dėl kurių plano įgyvendinti neįmanoma. Bet kokią valstybės narės siūlomą peržiūrą turėtų įvertinti Komisija ir priimti Taryba, kaip ir paties plano atveju.

Valstybių narių, kuriose, kaip nustatyta, yra susidaręs makroekonominis disbalansas, atveju, kai jau parengtas vidutinio laikotarpio planas, planas paprastai nebūtų keičiamas siekiant įtraukti politinį požiūrį tam disbalansui pašalinti. Būtų pradėtas politinis dialogas su valstybe nare siekiant nustatyti priemones, kurių reikia disbalansui pašalinti. Apie jas valstybė narė praneš raštu ir jos galiausiai bus įtrauktos į vidutinio laikotarpio planą, kai jis bus atnaujintas, remiantis pirmiau aprašytu vertinimo ir patvirtinimo procesu (2 langelis).

3 diagrama. Proceso apžvalga

Bendra vidutinio laikotarpio plano vertinimo sistema

Projektavimo etape Komisija įvertintų, ar valstybių narių pateiktas daugiametis fiskalinio koregavimo planas dera su siekiu užtikrinti, kad ne vėliau kaip iki koregavimo laikotarpio pabaigos skola pradėtų mažėti ar toliau mažėtų arba išliktų prudencinio lygio ir kad vidutiniu laikotarpiu deficitas ir toliau nevirsytų 3 % BVP. Orientacinis koregavimo planas būtų bendras diskusijų ir Komisijos atliekamo planų vertinimo pagrindas. Orientaciniu koregavimo planu taip pat turėtų būti užtikrinta, kad vidutiniu laikotarpiu deficitas ir toliau nevirsytų 3 % BVP pamatinės vertės. Valstybių narių, kurioms plano pateikimo metu jau taikoma perviršinio deficito procedūra, atveju Komisija įvertintų, ar planas atitinka atitinkamas Tarybos rekomendacijas ir sprendimus.

Jei valstybė narė paprašė pratęsti koregavimo laikotarpį ne daugiau kaip trejiems metams, toks prašymas būtų įvertintas teigiamai, jei ilgesnio laikotarpio koregavimo planas būtų pagrįstas tinkamais ir per nustatytą laiką įvykdytais reformų ir investicijų įsipareigojimais. Valstybės narės turėtų pateikti nuodugnius ir skaidrius dokumentus, kuriuose pateiktų trumpalaikių išlaidų (jei tokių yra) ir reformų bei investicijų įsipareigojimų poveikio vidutinio laikotarpio biudžetui ir potencialiam augimui kiekybinę analizę. Vertindama tokį prašymą, Komisija taikytų toliau nurodytus kriterijus, kad įvertintų valstybių narių pateiktus reformų ir investicijų įsipareigojimus. Kalbant apie tuos kriterijus:

- jais turėtų būti skatinamas augimas ir remiamas fiskalinis tvarumas;
- jie turėtų būti susiję su bendrais ES prioritetais, įskaitant nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus (suderintus su ES klimato teisės akto tikslais), nacionalines skaitmeninio dešimtmečio veiksmų gaires ⁽¹⁴⁾ ir Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą, ir jais turėtų būti užtikrinama, kad fiskalinis struktūrinis planas apimtų visas atitinkamas KŠSR arba didelę jų dalį, įskaitant, kai taikytina, pagal MDP pateiktas rekomendacijas;
- jie turėtų būti pakankamai išsamūs, nustatyti iš anksto, įvykdytini per nustatytą laiką ir patikrinami;
- jais turėtų būti užtikrinama, kad konkrečioms šalims skirtus investavimo prioritetus būtų galima įgyvendinti nemažinant investicijų kitose srityse planavimo laikotarpiu.

Remdamasi teigiamu Komisijos įvertinimu, Taryba priimtų pratęstą koregavimo planą ir reformų bei investicijų įsipareigojimus, kuriais grindžiamas šis planas.

Praktiškai valstybės narės vidutinio laikotarpio plano rengimui ir Komisijos atliekamam jo vertinimui būtų svarbios šios techninės specifikacijos:

- plane būtų išdėstytos atitinkamų makrofiskalinių kintamųjų trajektorijos prielaidos ir prognozės. Tai būtų koregavimo laikotarpio, kurį apima planas, makroekonominis ir fiskalinis planas ir vėlesnis prognozių nesikeičiant politikai pratęsimas dar 10 metų.

⁽¹⁴⁾ Pateiktas pagal Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo, kuriuo nustatoma 2030 m. politikos programa „Skaitmeninio dešimtmečio kelias“, 7 straipsnį praėjus devyniems mėnesiams nuo jo įsigaliojimo dienos (numatoma 2023 m. sausio mėn.).

Skolos prognozės nesikeičiant politikai, kurios turi būti įtrauktos į planą, turėtų atitikti palyginamas Komisijos prognozes (išsamiau žr. 1 langelį);

- valstybės narės, kuri prašo ilgesnio koregavimo laikotarpio, plane turėtų būti pateikti nuodugnūs ir skaidrūs dokumentai, kuriuose būtų pateikta įrodymų, kaip reformų ir investicijų įsipareigojimais remiamas tvarus augimas ir fiskalinis tvarumas, taip pat reformų ir investicijų, kuriomis grindžiamas ilgesnis koregavimo laikotarpis, poveikio vidutinio laikotarpio biudžetui ir potencialiam augimui kiekybinė analizė;
- į planą būtų įtrauktos numatomos išlaidos, finansuojamos EGADP dotacijomis, sanglaudos politikos lėšomis ir kitais ES pervedimais. Reikėtų toliau plėtoti kitus duomenų ir ataskaitų teikimo reikalavimus, taikomus tiek pačiam vidutinio laikotarpio planui, tiek metinei pažangos ataskaitai, pradedant nuo dabartinių reikalavimų, taikomų stabilumo ir konvergencijos programoms ir nacionalinėms reformų programoms, tačiau orientuojantis į ilgesnį laikotarpį;
- sutartas daugiamečių grynųjų pirminių išlaidų planas būtų perskaičiuotas į metines viršutinės išlaidų ribas koregavimo laikotarpiu, kurių turi būti laikomasi nacionalinėmis lėšomis finansuojamų išlaidų atžvilgiu, o į planą būtų įtrauktos prognozuojamos išlaidos, finansuojamos EGADP, sanglaudos politikos fondų lėšomis ir kitais ES pervedimais. Planas būtų nustatytas taip, kad didelė dalis konsolidavimo poreikių būtų patenkinta koregavimo laikotarpiu ir nebūtų palikta būsimoms vyriausybėms. Vykdam metinę ir einamųjų metų fiskalinę priežiūrą būtų stebimi išlaidų pokyčiai, siekiant išvengti to, kad dėl visų nedidelių metinių nuokrypių būtų labai nukrypta nuo plano.

4.2. Kaip vertinti fiskalinių struktūrinių rezultatų atitiktį?

Atitikties vertinimo principai

Vidutinio laikotarpio fiskalinių struktūrinių planų įgyvendinimas būtų stebimas atsižvelgiant į sutartą daugiamečių grynųjų pirminių išlaidų planą, kuriam pritarė Taryba. Nors stebėsena ir vykdymo užtikrinimas ir toliau būtų grindžiami metiniu ir einamųjų metų priežiūros ciklu, ypatingą dėmesį skiriant metinėms ataskaitoms, vykdam priežiūrą daugiausia dėmesio būtų skiriama tam, kad būtų užtikrintas vidutinio laikotarpio plano laikymasis. Nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos turėtų ir toliau neviršyti sutarto daugiamečio grynųjų pirminių išlaidų plano. Atsižvelgiant į tai, kad naudojant grynąsias pirmines išlaidas kaip bendrą priežiūros veiklos rodiklį būtų sudarytos sąlygos automatinio stabilizavimo priemonių veikimui, nebūtų pagrindo nukrypti nuo plano dėl ciklinių sąlygų (nes dėl to kiltų asimetrinio taikymo nuosmukio laikotarpiu rizika ir taip būtų pakenkta koregavimui ir skolos tvarumui). Be to, nors valstybės narės ir toliau galėtų imtis papildomų reformų ar investicijų, dėl naujų politikos iniciatyvų sutartas daugiamečių grynųjų pirminių išlaidų planas nebūtų atnaujinamas.

Siekiant reaguoti į išskirtines situacijas, kai realistiškai neįmanoma laikytis patvirtinto koregavimo plano, reikalingos griežtos nukrypti leidžiančios išlygos. Griežtai laikantis sutarto daugiamečio grynųjų pirminių išlaidų plano, fiskalinė politika galėtų būti anticiklinė, ekonomikos pakilimo laikotarpiais būtų galima kaupti fiskalinius rezervus ir būtų sudarytos

sąlygos imtis būtinų politinių atsakomųjų priemonių nuosmukio laikotarpiais⁽¹⁵⁾. Tačiau didelių sukrėtimų euro zonoje arba visoje ES atveju būtų išlaikyta bendroji nukrypti leidžianti išlyga, kad būtų galima reaguoti į didelį ekonomikos nuosmukį laikinai nukrypstant nuo fiskalinio plano. Be to, išskirtinių aplinkybių išlyga leistų laikinai nukrypti nuo vidutinio laikotarpio fiskalinio plano išskirtinėmis aplinkybėmis, kurių vyriausybė negali kontroliuoti ir kurios daro didelį poveikį konkrečios valstybės narės viešiesiems finansams. Tam reikėtų, kad bendras sukrėtimo mastas viršytų „įprastą“ intervalą (pvz., su gaivalinėmis nelaimėmis susijusios išlaidos turėtų būti numatomos tam tikrų intervalų ribose). Norint pradėti taikyti bendrąsias ir konkrečioms šalims skirtas išlygas ir pratęsti jų taikymą, reikėtų gauti Tarybos pritarimą.

Siekiant nacionaliniu lygmeniu padidinti atsakomybę ir skaidrumą, nepriklausomos fiskalinės institucijos, padėdamos nacionalinėms vyriausybėms, galėtų atlikti tam tikrą vaidmenį stebint, kaip laikomasi nacionalinių vidutinio laikotarpio fiskalinių struktūrinių planų. Nepriklausomos fiskalinės institucijos galėtų pateikti planų ir juos pagrindžiančių prognozių tinkamumo *ex ante* vertinimą, kuris būtų naudingas nacionalinei vyriausybei kūrimo etape. Taip būtų padidinta atsakomybė už planus nacionaliniu lygmeniu ir užtikrintas didesnis skaidrumas prieš pritariant planui ES lygmeniu. Be to, nepriklausomos fiskalinės institucijos galėtų sustiprinti vykdymo užtikrinimą nacionaliniu lygmeniu, būdamos atsakingos už biudžeto vykdymo rezultatų *ex post* vertinimą dėl atitikties sutartam daugiamečiui grynųjų pirminių išlaidų planui ir, kai taikytina, paaiškinimų dėl nukrypimų nuo plano pagrįstumo vertinimą. Komisija ir Taryba, atsakingos už priežiūrą Europos Sąjungoje, galėtų atsižvelgti į nepriklausomų fiskalinių institucijų vertinimą, tačiau bet kuriuo atveju išlaikytų įgaliojimus siūlyti ir priimti galutinį sprendimą.

Vidutinio laikotarpio fiskalinio plano vykdymo užtikrinimas ir perviršinio deficito procedūrų pradėjimas

Griežtesnis *ex post* vykdymo užtikrinimas būtų būtinas rizika grindžiamos priežiūros sistemos, suteikiančios valstybėms narėms daugiau laisvės nustatyti savo koregavimo planus, elementas. Atitikties ir vykdymo užtikrinimo vertinimas būtų atliekamas nuolat, visų pirma remiantis metinėmis pažangos ataskaitomis ir perviršinio deficito procedūrų duomenų pranešimais. Euro zonos valstybių narių atveju Komisija rudenį taip pat vertintų, ar biudžeto planų projektai atitinka sutartą daugiamečių grynųjų pirminių išlaidų planą. Valstybėms narėms, kurios laikosi savo vidutinio laikotarpio planų, nebereikėtų skirti metinių fiskalinių rekomendacijų. Tuo pat metu Komisija ir (arba) Taryba galėtų pateikti rekomendacijų su išankstiniais perspėjimais prieš susiklostant sąlygoms, kuriomis pradeda perviršinio deficito procedūra, t. y. jei jos įžvelgia didelę riziką, kad bus viršyta 3 % BVP riba, arba nukrypimų nuo sutarto daugiamečio grynųjų pirminių išlaidų plano, dėl kurių nėra pradeda perviršinio deficito procedūra, atveju.

⁽¹⁵⁾ Taisyklėmis grindžiamos fiskalinės politikos laikymosi ir koordinavimo poreikio tvarkantis su išskirtinėmis situacijomis papildomumas buvo pripažintas ECB perdavimo apsaugos priemonės taikymo tinkamumo kriterijuose, nes valstybių narių atitiktis ES fiskalinei sistemai yra vienas iš kriterijų, į kuriuos ECB valdančioji taryba turi atsižvelgti sprendama, ar pradėti taikyti perdavimo apsaugos priemonę.

Deficitu grindžiama perviršinio deficito procedūra būtų išlaikyta, o skola grindžiama perviršinio deficito procedūra būtų sustiprinta ir taptų viena pagrindinių priemonių užtikrinti, kad būtų toliau laikomasi sutarto daugiamečio grynųjų pirminių išlaidų plano. Esamos deficitu grindžiamos perviršinio deficito procedūros pradėjimo ir užbaigimo taisyklės liktų nepakitusios. Skola grindžiamos perviršinio deficito procedūros pradėjimo procesas pagal reformuotas taisykles būtų pradedamas, kai valstybė narė, kurios skola viršija 60 % BVP, nukryptų nuo sutarto daugiamečio grynųjų pirminių išlaidų plano, nustatyto vidutinio laikotarpio fiskaliniame plane, kuriam pritarė Taryba. Tokiu atveju Komisija parengtų vadinamąjį pranešimą pagal 126 straipsnio 3 dalį, kuriame būtų įvertinti svarbūs veiksniai, kaip numatyta Sutartyje. Valstybės narės, kurios valdžios sektoriaus skolos problema yra didelė, nukrypimas nuo sutarto plano savaime lemtų perviršinio deficito procedūros pradėjimą. Perviršinio deficito procedūra iš esmės būtų pradedama dėl plano, kuriam pirma pritarė Taryba. Jei dėl objektyvių aplinkybių šio pradinio plano nebebūtų galima įgyvendinti, pagal perviršinio deficito procedūrą Komisija galėtų pasiūlyti Tarybai iš dalies pakeistą planą. Be to, jei reformos ir investicijos, kuriomis grindžiamas laipsniškesnis koregavimo planas, nebūtų įgyvendintos, taikant naują vykdymo užtikrinimo priemonę koregavimo planas būtų peržiūrėtas griežčiau. Komisija ilgainiui stebėtų kiekvienos valstybės narės bendrus nuokrypius nuo sutarto daugiamečio grynųjų pirminių išlaidų plano jai skirtoje sąlyginėje kontrolės sąskaitoje. Taip būtų pildoma vidutinio laikotarpio sistemos atmintis ir būtų galima užtikrinti, kad dėl nedidelių nuokrypių galiausiai nesusidarytų dideli nuokrypiai.

Būtų sustiprinti vykdymo užtikrinimo mechanizmai:

- faktinis *finansinių sankcijų* taikymas sumažinus jų sumas būtų mažiau apribotas;
- *reputacinės sankcijos* būtų sugriežtintos. Pavyzdžiui, iš valstybių narių, kurioms taikoma perviršinio deficito procedūra, ministrų taip pat galėtų būti reikalaujama Europos Parlamente pristatyti priemones, skirtas perviršinio deficito procedūros rekomendacijoms įgyvendinti;
- *makroekonominės sąlygos* yra nustatytos struktūriniais fondams ir EGADP ir būtų taikomos panašiai. ES finansavimas taip pat galėtų būti sustabdytas, kai valstybės narės nesiėmė veiksmingų priemonių perviršiniam deficitui ištaisyti.

Kad perviršinio deficito procedūra būtų nutraukta, reikėtų įvykdyti aiškias sąlygas. Tam, kad procedūra būtų nutraukta, būtų reikalaujama, kad deficitas patikimai išliktų mažesnis nei 3 % BVP (pagal dabartines nuostatas), o skola grindžiamų perviršinio deficito procedūrų atveju – kad valstybė narė įrodytų, jog trejus metus tvirtai laikosi sutarto daugiamečio grynųjų pirminių išlaidų plano, užtikrindama, kad koregavimo laikotarpio pabaigoje skola patikimai mažėtų.

Reformų ir investicijų įsipareigojimų laikymosi užtikrinimas

Patvirtintų reformų ir investicijų įsipareigojimų, kuriais grindžiamas laipsniškesnis fiskalinis planas, laikymasis būtų kasmet stebimas Europos semestro kontekste. Siekiant užtikrinti tinkamą stebėseną, į nacionalinį vidutinio laikotarpio planą turėtų būti įtraukta pakankamai išsami informacija ir reformų bei investicijų įsipareigojimų įgyvendinimo tvarkaraštis. Apie pažangą, padarytą įgyvendinant šiuos įsipareigojimus, valstybės narės

praneštų savo metinėse pažangos ataskaitose, teikiamose kartu su ataskaita apie politikos priemones, kurių imtasi KŠSR įgyvendinti.

Būtų sukurta nauja priemonė reformų ir investicijų įsipareigojimų, kuriais grindžiamas laipsniškesnis koregavimo planas, vykdymui užtikrinti. Jei valstybė narė neįgyvendintų savo reformų ir investicijų įsipareigojimų, taikydama šią priemonę ES galėtų prašyti patikslinto daugiamečio grynųjų pirminių išlaidų plano (siauresne prasme, užtikrinant aukštą viešųjų finansų kokybę) ir (euro zonos valstybių narių atveju) taip pat taikyti finansines sankcijas.

4.3. Kaip geriau nustatyti ir įvertinti makroekonominio disbalanso raidą?

Reformuotos MDP kertinis akmuo būtų bendras politikos strategijos, skirtos disbalansui mažinti, nustatymas stiprinant dialogą ir įsipareigojimus.

- Panašiai kaip fiskalinio koregavimo plano atveju, politika, kuria siekiama užkirsti kelią makroekonominiam disbalansui ir jį ištaisyti, būtų grindžiama *didesne atsakomybe*, vedant dialogą su Komisija remiantis Komisijos nuodugnia apžvalga ir, kai taikytina, KŠSR. Dėl to vidutinio laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane būtų nustatyti įsipareigojimai, į kurių įgyvendinimą bus atsižvelgiama analizuojant disbalanso raidą.
- Kaip ir fiskalinės priežiūros atveju, pagal MDP būtų numatytas *griežtesnis stebėsenos ir vykdymo užtikrinimo procesas*. Todėl PDP ir toliau būtų politikos priemonių vykdymo užtikrinimo priemonė valstybėse narėse, kuriose yra susidaręs perviršinis makroekonominis disbalansas, įskaitant disbalansą, kuris kelia arba gali kelti pavojų tinkamam ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui, kai tos valstybės narės nesiima tinkamų politikos priemonių.
- Siekiant užtikrinti bendrą suderinamumą su įsipareigojimais, prisiimtais vidutinio laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane, jei būtų pradėta PDP, *fiskalinis struktūrinis planas būtų atnaujinamas remiantis valstybės narės pateiktu patikslintu planu, kuris būtų taisomųjų veiksmų planas pagal PDP*. Toks bendras planas leistų vykdyti nuoseklesnį ir labiau integruotą makrofiskalinės stebėsenos procesą.
- Siekiant *sutelkti dėmesį į makroekonominį aspektą ir ES ir (arba) euro zonos dimensiją*, MDP rezultatų suvestinė būtų papildyta įtraukiant visų rodiklių ES ir euro zonos vertes. Sisteminiai uždaviniai, visų pirma susiję su klimato kaita, aplinka ir energetikos pertvarka, bus sprendžiami Europos semestro kontekste ir, kai jie turi aiškų ryšį su makroekonominiu disbalansu, jie bus nurodomi ĮMA ir nuodugnioje apžvalgoje.
- Siekiant sudaryti sąlygas *labiau į ateitį orientuotam ir ankstyvam rizikos nustatymui*, taikant reformuotą MDP reikia daugiau dėmesio skirti su srautu susijusiems kintamiesiems visais pagrindiniais MDP priežiūros etapais. ĮMA daugiau dėmesio būtų skiriama tam, ar prognozuojama, kad tendencijos tęsis, ir numatomam jų poveikiui valstybėse narėse, atrinktose nuodugnioms apžvalgoms atlikti. Tai leistų dažniau atlikti nuodugnius apžvalgas, kai pastebimi neigiami tendencijų pokyčiai, net

jei atsargų disbalansai nevisiškai juos atspindi. Vertinimas, ar yra susidaręs disbalansas, ir toliau būtų grindžiamas trimis – sunkumo, raidos ir politinių atsakomųjų priemonių – kriterijais. Tačiau atliekant vertinimą daugiau dėmesio būtų skiriama raidos kriterijams ir atitinkamos valstybės narės politinėms atsakomosioms priemonėms. Tai galėtų padėti sumažinti suvokiamą inerciją, susijusią su disbalanso klasifikavimu.

- Siekiant padaryti MDP dinamiškesnę, *valstybių narių, kurioms taikoma MDP, tos procedūros nutraukimo procesas vyktų remiantis aiškiais kriterijais*. Tokie kriterijai galėtų apimti, pavyzdžiui, tai, kad disbalansas buvo sumažėjęs bent dvejus metus ir kad dėl srautų galima tikėtis pakankamo tolesnio mažėjimo; iš prognozių turėtų būti matyti, kad padėtis nuolat gerėja, o politiniai įsipareigojimai, įskaitant nurodytus nacionaliniame fiskaliniame struktūriniame plane, turi būti įgyvendinami. Koreguojant disbalansą būtų galima parengti trumpesnes nuodugnias apžvalgas, o išsamios ataskaitos paprastai būtų numatomos kas trejus metus, nebent Komisija manytų, kad tokia analizė reikalinga dažniau.

4.4. Tikslinė ir supaprastinta priežiūra po programos įgyvendinimo

Ekonomikos valdymo peržiūra taip pat apėmė priežiūros po programos įgyvendinimo vertinimą. 2020 m. vasario mėn. komunikate laikomasi nuomonės, kad taikant valstybių narių, kurios patiria didelių su finansiniu stabilumu susijusių sunkumų arba kurioms tokie sunkumai gresia, priežiūros sistemą sulaukta tam tikrų patobulinimų ir ji apskritai veikė gerai. Vis dėlto akcentuojama, kad svarbu išlaikyti pakankamą nacionalinę atsakomybę už programas ir kad išlieka skaidrumo ir atskaitomybės problemų⁽¹⁶⁾.

Reikėtų išsaugoti griežtesnės priežiūros, kaip krizės sukeltų problemų sprendimo priemonės, lankstumą. Griežtesnė priežiūra pasirodė esanti lanksti priemonė, kuri buvo sėkmingai naudojama Graikijai skirtos makroekonominio koregavimo programos pabaigoje 2018–2022 m. Ji sudarė sąlygas veiksmingai imtis tolesnių veiksmų vykdant reformų įsipareigojimus ir vėliau pereiti prie priežiūros po programos įgyvendinimo. Tačiau griežtesnės priežiūros, kaip ankstyvosios intervencijos priemonės, vertė išlieka tokia pat didelė siekiant išvengti padėties euro zonos valstybėje narėje blogėjimo tiek, kad reikėtų makroekonominio koregavimo programos.

Priežiūrai po programos įgyvendinimo turėtų būti nustatyti aiškūs tikslai, o jos intensyvumas turėtų būti susietas su tais tikslais. Vykdant priežiūrą po programos įgyvendinimo daugiausia dėmesio būtų skiriama: i) skolos grąžinimo pajėgumo įvertinimui apsvarstant ekonominę, fiskalinę ir finansinę padėtį, ii) pagal koregavimo programą pradėtų neužbaigtų reformų įgyvendinimo stebėsenai ir iii) įvertinimui, ar reikia imtis taisomųjų priemonių, atsižvelgiant į susirūpinimą dėl grąžinimo pajėgumo arba tolesnio patekimo į rinką. Priežiūros po programos įgyvendinimo intensyvumas ilgainiui keistųsi, keistųsi

⁽¹⁶⁾ Nuo tada Europos Audito Rūmai nustatė, kad, nors priežiūra po programos įgyvendinimo yra tinkama priemonė, jos veiksmingumui trukdė neaiškūs tikslai bei nepakankamas racionalizavimas ir nepakankamas dėmesys įgyvendinimui, ir pateikė Komisijai keletą rekomendacijų, kad reikėtų apsvarstyti galimybę tokius trūkumus pašalinti atliekant ekonomikos valdymo peržiūrą.

dėmesio centras ir būtų atliekamas rizikos vertinimas. Nors pirmieji metai būtų intensyvesni, nes būtų taip pat vykdoma pagal koregavimo programą pradėtų neužbaigtų reformų įgyvendinimo stebėseną, ilginiui įgyvendinant reformas šis elementas sumažėtų. Todėl įprastu laikotarpiu vykdant priežiūrą po programos įgyvendinimo daugiausia dėmesio būtų skiriama grąžinimo pajėgumo vertinimui apsvaustant ekonominę, fiskalinę ir finansinę padėtį, ir ji galėtų būti supaprastinta tais atvejais, kai grąžinimui kylanti rizika laikoma maža, be kita ko, geriau ją integruojant su kitomis priežiūros priemonėmis. Jeigu ekonominė, fiskalinė ar finansinė padėtis pablogėtų, taikant tokį metodą būtų galima dar kartą padidinti priežiūros po programos įgyvendinimo intensyvumą, siekiant įvertinti, ar reikia taisomųjų priemonių.

5. Išvados

Šiame komunikate išdėstomi pagrindiniai reformuotos ES ekonomikos valdymo sistemos ypatumai. Pagrindiniai šiame komunikate išdėstyti elementai yra susiję su reformuotos sistemos, kuri būtų pritaikyta šio dešimtmečio iššūkiams, poreikiu. Siekiant užtikrinti finansavimą, būtiną teisingam perėjimui prie skaitmeninės ir žaliosios neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, ir atsižvelgiant į didesnius skolos ir BVP santykius reikia nustatyti fiskalines taisykles, kurios sudarytų sąlygas strateginėms investicijoms, kartu apsaugant fiskalinį tvarumą.

Greitas susitarimas dėl ES fiskalinių taisyklių ir kitų ekonomikos valdymo sistemos elementų peržiūros yra neatidėliotinas prioritetas dabartinėmis kritinėmis aplinkybėmis Europos ekonomikai. Valstybės narės ir Komisija turėtų pasiekti bendrą sutarimą dėl ekonomikos valdymo sistemos reformos prieš valstybės narėms pradėdant 2024 m. biudžeto sudarymo procedūras. Atsižvelgiant į didėjančius iššūkius, su kuriais susiduria ES, reikia tvirto biudžeto ir struktūrinės politikos koordinavimo bei veiksmingos ekonominės ir fiskalinės priežiūros. Patikimi viešieji finansai, kuriais pasinaudojant galima koordinuotai reaguoti į vyraujančius iššūkius ir siekti bendrų ES prioritetų, tampa vis svarbesni atsižvelgiant į pastarojo meto ir dabartinės krizes. Tai taip pat įtikintų finansų rinkas, kad euro zonai yra būdingas institucinis tvirtumas, grindžiamas tvariais viešaisiais finansais, ir kad visose valstybėse narėse imamasi makroekonominio disbalanso prevencijos ir ištaisymo veiksmų. Patikimų fiskalinių taisyklių taikymas ir rizikos makrofinansiniam stabilumui priežiūra taip pat padės ECB pasiekti savo tikslus, visų pirma jam susiduriant su iššūkiu vykdyti savo įgaliojimus išlaikyti kainų stabilumą ir kartu išvengti finansinio susiskaidymo euro zonoje.

Norint iš esmės reformuoti ES ekonomikos valdymo sistemą, reikėtų keisti teisės aktus. Iš dalies pakeitus pagrindinius teisės aktus sistemą būtų galima patikslinti ir supaprastinti. Taip būtų užtikrintas didelis teisinis tikrumas reformuotos sistemos veikimui, būtinai dalyvaujant Tarybai ir Europos Parlamentui. Susitarimo dėl būtinų teisės aktų pakeitimų būtų siekiama pagal įprastą teisėkūros procedūrą, daugeliu aspektų vienodomis teisėmis įtraukiant Tarybą ir Europos Parlamentą.

Daugumos siūlomos MDP reformos tikslų būtų galima siekti laikantis esamų teisės aktų nuostatų. Visų pirma pagal dabartinę teisinę sistemą būtų galima laikytis labiau į ateitį

orientuoto požiūrio siekiant geriau įvertinti riziką ir pakoreguoti kriterijus, pagal kuriuos sprendžiama dėl disbalanso buvimo ir klasifikavimo bei jo ištaisymo.

Remdamasi šiomis gairėmis ir paskesnėmis diskusijomis, Komisija apsvarstys galimybę pateikti pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų. 2023 m. pirmąjį ketvirtį ji vėl pateiks fiskalinės politikos gaires ateinančiam laikotarpiui. Šios gairės padės koordinuoti fiskalinę politiką ir rengti 2024 m. ir vėlesnio laikotarpio valstybių narių stabilumo ir konvergencijos programas. Gairėse atsispindės ekonominė padėtis, konkreti kiekvienos valstybės narės padėtis ir šiame komunikate nustatytos gairės, jei iki to laiko bus pasiektas pakankamas valstybių narių konvergencijos lygis. 2023 m. pavasarį gairės bus įtrauktos į KŠSR.

1 langelis. Skolos tvarumo kriterijus

Siekdama nustatyti orientacinį koregavimo planą, kuriuo užtikrinama skolos konvergencija iki prudencinio lygio, Komisija taikytų nusistovėjusią ir skaidrią metodiką, pagrįstą skolos tvarumo analizės sistema ir suderintą su valstybėmis narėmis. Valstybėms narėms, kurių valdžios sektoriaus skolos problema yra didelė, Komisija pasiūlytų orientacinį koregavimo planą, kuriuo būtų užtikrinta, kad, visapusiškai įgyvendinus planą, kiekvienos valstybės narės skola po koregavimo laikotarpio tikėtinau toliau mažėtų, remiantis 10 metų trajektorija ir darant prielaidą, kad politika po koregavimo laikotarpio nesikeis. Šis orientacinis koregavimo planas siejamas su struktūrinio pirminio balanso lygiu koregavimo laikotarpio pabaigoje, taip užtikrinant, kad skola tikėtinau mažėtų. Orientacinis planas, skirtas valstybėms narėms, kurių skolos problema yra vidutinė, būtų ne toks griežtas.

Komisijos skolos tvarumo analizės sistema yra nusistovėjęs analitinių priemonių rinkinys, skirtas skolos tvarumo rizikai vertinti. Jis apima 10 metų skolos trajektorijos bazinę prognozę kartu su papildomomis apibrėžiamojo pobūdžio skolos prognozėmis, pagrįstomis alternatyviomis prielaidomis dėl fiskalinių, makroekonominių ir finansinių kintamųjų, taip pat tikimybinę analizę, apimančią didelį makroekonominį neapibrėžtumą. *Skolos tvarumo analizės bazinis scenarijus* grindžiamas prielaida, kad fiskalinė politika nesikeis: pasibaigus plano įgyvendinimo laikotarpiui, nebus jokių papildomų fiskalinių priemonių, o pirminėms išlaidoms įtakos turi tik su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų pokyčiai, kaip prognozuojama naujausioje bendroje Komisijos ir Tarybos ataskaitoje dėl senėjimo. Realiojo BVP augimas atitinka naujausias Komisijos vidutinio laikotarpio projekcijas, parengtas taikant ES bendrai sutartą metodiką, atsižvelgiant į investicijų pagal dokumentų rinkinį „NextGenerationEU“ poveikį. Infliacija ir palūkanų normos atitinka rinką grindžiamus lūkesčius. Kalbant apie *apibrėžiamojo pobūdžio* prognozes, rizikos vertinimas grindžiamas prognozuojamu skolos lygiu, skolos trajektorija ir tikslinės fiskalinės padėties tikėtinumu (ir prireikus galimybe imtis taisomųjų veiksmų). *Tikimybinių* prognozių atveju rizikos vertinimas grindžiamas tikimybe, kad skola per penkerius metus nesistabilizuos, ir makroekonominio neapibrėžtumo dydžiu. () Šiuo pagrindu šioje analizėje šalys suskirstomos į tris bendras rizikos kategorijas: *mažos, vidutinės* ir *didelės* rizikos. *Didelės* rizikos kategorija byloja apie didelę valdžios sektoriaus skolos (tvarumo) problemą, kurią reikia spręsti vykdant fiskalinę ir makroekonominę politiką.

Koregavimo planu, atitinkančiu skolos konvergenciją iki prudencinio lygio, turėtų būti užtikrinta, kad valstybės narės, kurios valdžios sektoriaus skolos problema yra didelė arba vidutinė, skola tikėtinau mažėtų remiantis 10 metų trajektorija, kuri yra ilgesnė nei plano laikotarpis. Valstybėse narėse, kurių valdžios sektoriaus skolos problema yra didelė, taip būtų tuo atveju, jei 10 metų skolos trajektorijoje, viršijančioje plano laikotarpį, skola tikėtinau ir nuolat mažėtų. Valstybėse narėse, kurių valstybės skolos problema yra vidutinė, taip būtų tuo atveju, jeigu praėjus ne daugiau kaip trejiems metams po plano įgyvendinimo 10 metų skolos trajektorijoje skola tikėtinau ir nuolat mažėtų. Šios sąlygos turėtų būti įvykdytos, jei įgyvendinus vidutinio laikotarpio planą politika nesikeis, t. y. jei pasibaigus koregavimo laikotarpiui nebus taikoma naujų fiskalinės politikos priemonių, ir, siekiant atsižvelgti į realią riziką, pagal standartinius nepalankius scenarijus, pvz., tuos, į kuriuos atsižvelgiama Komisijos skolos tvarumo analizės sistemoje. Galiausiai, tikimybė, kad per penkerius metus po plano įgyvendinimo skola padidės, turėtų būti pakankamai maža.

Atitinkamų makroekonominių fiskalinių kintamųjų trajektorijos prielaidos ir prognozės plane būtų nustatytos 10 metų laikotarpiui po plano laikotarpio. Tai apimtų laikotarpio, kurį apima planas, makroekonominį ir fiskalinį planą ir vėlesnį prognozių nesikeičiant politikai pratęsimą dar 10 metų (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Prognozių ir vertinimo kriterijaus taikymo laikotarpis

Laikotarpis	T	T+[X]	...	T+[X]+10
Prognozės ir vertinimo kriterijus	Paskutiniai biudžeto vykdymo metai	Planų prognozės (įskaitant privalomą laikotarpį) <i>Skolos tvarumo analizės baziniai metai</i>	Planų prognozės, remiantis ilgesniu laikotarpiu be fiskalinės politikos pakeitimų	Skolos tvarumo analizės pabaigos data

Pastaba. 4 metų koregavimo laikotarpis išimties tvarka galėtų būti pratęstas iki 7 metų, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos didelėms investicijoms ir reformoms.

(1) Daugiau informacijos apie metodiką pateikta [2021 m. fiskalinio tvarumo ataskaitoje](#).

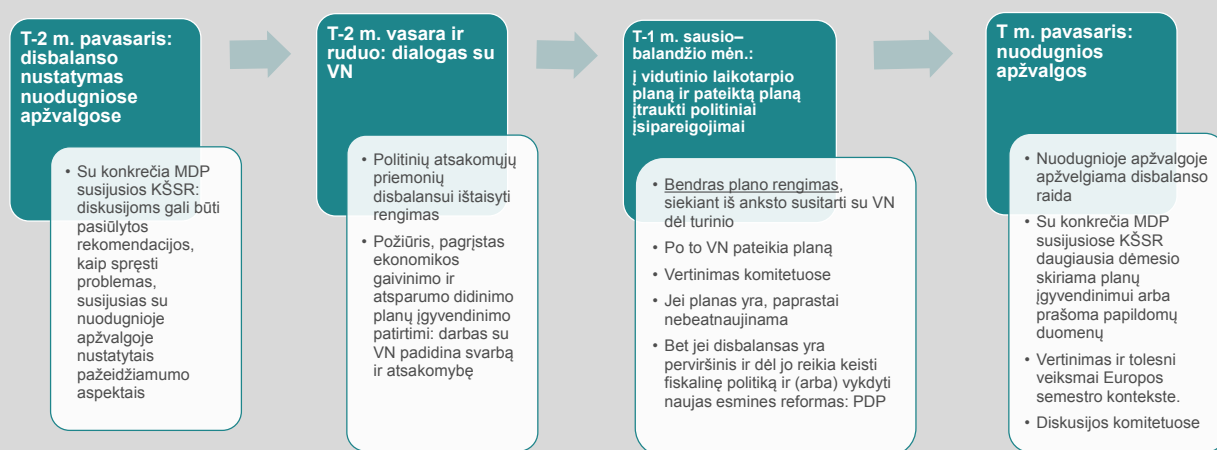
2 langelis. Politinės atsakomosios priemonės dėl naujo disbalanso pagal MDP

Susitarimas dėl nacionalinio vidutinio laikotarpio plano ir MDP

Iš karto po to, kai nuodugnioje apžvalgoje nustatomas disbalansas (ir galbūt paskelbiamos su konkrečiomis MDP susijusios KŠSR, kurios bus naudojamos kaip gairės), reformuotoje MDP būtų numatytas dialogas su valstybe narė. Jis vyktų vasarą ir rudenį. Juo būtų siekiama užtikrinti bendrą iššūkių supratimą ir nustatyti reformas bei investicijas, kurių imantis disbalansas būtų ištaisytas (1 diagrama).

Remdamosi šiuo dialogu, Komisija ir valstybė narė susitartų dėl politikos požiūrio į disbalansų ištaisymą, laikantis ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane išdėstyto požiūrio. Sutartas reformų ir investicijų rinkinys būtų įtrauktas į nacionalinį vidutinio laikotarpio planą, kai dėl jo bus susitarta. Nacionaliniame vidutinio laikotarpio plane taip pat galėtų būti pateiktos kryžminės nuorodos į priemones, jau įtrauktas į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, taip pat į atitinkamas investicijas, finansuojamas pagal sanglaudos politikos programas, kad būtų galima išsamiai apžvelgti valstybių narių politinius įsipareigojimus.

1 diagrama. Politinių atsakomųjų priemonių į nustatytą disbalansą įgyvendinimo tvarkaraštis pagal naują nacionalinį vidutinio laikotarpio planą

Nacionalinio vidutinio laikotarpio plano įgyvendinimo laikotarpiu nustatomas naujas disbalanso šaltinis

Jei nacionalinio vidutinio laikotarpio plano įgyvendinimo laikotarpiu nustatomas naujas disbalanso šaltinis, po to, kai šis pažeidžiamumas bus nustatytas per Europos semestro ciklą parengtoje nuodugnioje apžvalgoje, esamas vidutinio laikotarpio planas paprastai nebus atnaujinamas, bet bus pradėtas politinis dialogas su valstybėmis narėmis, kad būtų pasiektas bendras supratimas apie disbalansą ir priemones, kurių reikia jam ištaisyti. Apie sutartą politinį požiūrį į disbalanso problemą, įskaitant reformas ir investicijas, valstybė narė praneš raštu Komisijai ir Tarybai ir jis bus aptartas komitetuose. Vėliau sutarta politinė darbotvarkė gali būti įtraukta: i) į naują nacionalinį vidutinio laikotarpio planą (jei ji nebuvo įgyvendinta per pradinio plano laikotarpį) ARBA ii) į iš dalies pakeistą vidutinio laikotarpio planą (jei ankstesnis planas nebeįmanomas). Jei disbalansas yra perviršinis ir dėl jo reikia nedelsiant pakeisti fiskalinę politiką ir vykdyti naujas esmines reformas, būtų pradėta PDP, o planas būtų atnaujintas ir taptų taisomųjų veiksmų planu.

1 priedas. ES priežiūros vykdymo laikas

I. Vidutinio laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas

T-2 m. gruodžio mėn.	Aukšto lygio gairės dėl vidutinio laikotarpio ES reformų ir investicijų prioritetų, remiantis Komisijos pateiktais duomenimis
T-1 m. sausio– kovo mėn.	Techninės gairės: Komisija dalyvauja dialoge su valstybėmis narėmis, teikiančiomis orientacinius išlaidų planus, kuriais pagal sutartus kriterijus užtikrinamas skolos tvarumas.
T-1 m. balandžio mėn.	Valstybės narės pateikia savo vidutinio laikotarpio planą , apimantį T-1, T, T+1, T+2 ir T+3 metus , atsižvelgiant į viešųjų investicijų poreikius ir reformas
T-1 m. gegužės– birželio mėn.	Komisijos / Tarybos atliekamas vidutinio laikotarpio plano <i>ex ante</i> vertinimas: įvertinusi plano tinkamumą, Taryba jam pritaria arba prašo pateikti patikslintą planą

II. Metinis įgyvendinimas / stebėseną

T-1* m. ruduo	T metų biudžeto plano projekto įvertinimas (atsižvelgiant į vidutinio laikotarpio fiskalinį planą)
T+1** m. pavasaris	T metų fiskalinių rezultatų <i>ex post</i> vertinimas

Pastaba. Naujų planų pateikimo tvarkaraščiai (pradėjus taikyti peržiūrėtą Stabilumo ir augimo paklą) gali skirtis priklausomai nuo valstybių narių politinių ciklų.

* T rudenį bus atliktas T+1 metų biudžeto plano projekto *ex ante* vertinimas.

** T pavasarį dar negalima atlikti išsamaus fiskalinių rezultatų *ex post* vertinimo, nes T metais planas pradedamas įgyvendinti.

2 priedas. Viešų diskusijų rezultatai ⁽¹⁷⁾

2021 m. spalio mėn. vėl pradėjus ekonomikos valdymo peržiūrą⁽¹⁸⁾, suinteresuotieji subjektai prisidėjo prie diskusijų sudalyvavę viešoje apklausoje internetu. Suinteresuotieji subjektai atsakė į vienuolika atviros formos klausimų dėl įvairių ES ekonomikos valdymo aspektų. Apklausoje 25 šalių respondentai pateikė 225 tinkamus atsakymus. Pagrindines savo išvadas Komisija apibendrino 2022 m. kovo mėn. paskelbtoje ataskaitoje⁽¹⁹⁾. Apklausos dalyviai dėl savo charakteristikų neatstovavo visiems ES gyventojams, todėl atsakymai negali būti aiškinami kaip perteikiantys visų ES piliečių ir suinteresuotųjų subjektų vyraujančią nuomonę. Tačiau nuomonės dėl įvairovės ir nuodugnumo suteikia vertingos informacijos. Daugelis respondentų išreiškė nuomonę, kad valdymo sistema turėtų tapti palankesnė ekonomikos augimui, ja turėtų būti labiau atsižvelgiama į socialinius klausimus ir ja turėtų būti remiami žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos politikos prioritetai. Dauguma respondentų pripažino, kad fiskalinė sistema turi remti ES ekonomikos atsparumą sukrėtimams ir kad skolos tvarumas turėtų išlikti vienu pagrindinių ES fiskalinių taisyklių tikslų, o koregavimo planas siekiant mažesnės valdžios sektoriaus skolos turėtų būti realistiškas ir laipsniškas. Daugelis respondentų pabrėžė, kad reikia skatinti investicijas kaip būtiną ekonomikos valdymo sistemos elementą. Paminėta, kad žaliosioms investicijoms reikia skirti ypatingą dėmesį dėl pasaulinių klimato ir aplinkos problemų, o keli respondentai pareiškė nuomonę, kad vykdant fiskalinę priežiūrą investicijų išlaidoms neturėtų būti taikomas lengvatinis režimas. Dalyviai taip pat paragino siekti supaprastinimo, skaidrumo ir didesnės nacionalinės atsakomybės. Daugelis respondentų laikėsi nuomonės, kad EGADP yra geras valdymo sistemos įkvėpimo šaltinis, nes ja puoselėjama nacionalinė atsakomybė ir skatinamos reformos taikant teigiamas paskatas. Keli respondentai pritaria griežtesnei priežiūros sistemos atitikčiai ir vykdymo užtikrinimui. Keli respondentai paragino siekti tolesnės Stabilumo ir augimo pakto ir MDP sąveikos, nes tai galėtų padėti padidinti viešųjų finansų palankumą ekonomikos augimui ir tuo pačiu metu siekti įvairių politikos tikslų.

Keletas viešų diskusijų dalyvių paragino sukurti nuolatinį centrinį fiskalinį pajėgumą⁽²⁰⁾. Tokia priemonė galėtų padėti spręsti ilgesnio laikotarpio uždavinius teikiant

⁽¹⁷⁾ Kitos ES institucijos pateikė naudingų nuomonių viešose diskusijose dėl ekonomikos valdymo sistemos. Pavyzdžiui, reaguodama į specialų buvusio Komisijos pirmininko Jeano-Claude'o Junckerio prašymą, 2019 m. rugsėjo mėn. Europos fiskalinė valdyba paskelbė dokumentą *„ES fiskalinių taisyklių vertinimas, daugiausia dėmesio skiriant šešių ir dviejų dokumentų rinkinių teisės aktams“*. 2021 m. liepos 8 d. Europos Parlamentas (pranešėja – EP narė Margarida Marques) priėmė rezoliuciją *dėl makroekonominės teisės aktų sistemos peržiūros siekiant geresnio poveikio Europos realiajai ekonomikai ir didesnio sprendimų priėmimo skaidrumo bei demokratinės atskaitomybės*. Tiek *Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas*, tiek *Europos regionų komitetas* atitinkamai 2020 m. gruodžio mėn. ir 2021 m. vasario mėn. paskelbė nuomones dėl ekonomikos valdymo peržiūros.

⁽¹⁸⁾ Europos Komisija (2021), *„ES ekonomika po COVID-19 pandemijos. Poveikis ekonomikos valdymui“*, COM(2021) 662 final, 2021 m. spalio 19 d.

⁽¹⁹⁾ Europos Komisija (2022), *„Ekonomikos valdymo peržiūra. Viešų konsultacijų apibendrinamoji ataskaita“*, SWD(2022) 104 final, 2022 m. kovo 28 d.

⁽²⁰⁾ Europos fiskalinė valdyba, 2020 m.; ECB vienkartinis dokumentas Nr. 273, 2021 m. rugsėjo mėn.; EBPO euro zonos ekonomikos apžvalgos, 2021 m. rugsėjo mėn.; TVF tarnybų dokumentas Nr. 2022/014, 2022 m. rugsėjo mėn.

bendras viešasis gėrybes, kurios paskatintų tvarų augimą ir padėtų pažaboti infliaciją ir (arba) pagerinti makroekonominį stabilizavimą. 2015 m. penkių pirmininkų pranešime nustatyti patikimi pagrindiniai jo kūrimo principai, visų pirma tai, kad toks pajėgumas neturėtų lemti nuolatinių pervedimų iš vienos šalies į kitą, jis turėtų toliau skatinti patikimą fiskalinės politikos formavimą nacionaliniu lygmeniu ir turėtų būti plėtojamas Europos Sąjungos sistemoje. Kaip minėta viešose diskusijose, kuriant ES arba euro zonos centrinį fiskalinį pajėgumą būtų galima atsižvelgti į pastarųjų metų sėkmės pavyzdžius (t. y. Europos strateginių investicijų fondą, SURE ir EGADP).

Taip pat vyko keletas teminių diskusijų su valstybėmis narėmis Ekonomikos ir finansų komitete bei Ekonominės politikos komitete. Šiose diskusijose daugiausia dėmesio skirta valdžios sektoriaus skolos tvarumui, poreikiui skatinti investicijas, fiskalinės politikos procikliškumui, ES fiskalinių taisyklių vykdymo užtikrinimui ir valdymui, ES ir nacionalinių fiskalinių sistemų sąveikai, MDP svarbai bei veiksmingumui ir poreikiui toliau ją taikyti pirmiausia sprendžiant makroekonominis iššūkius, taip pat patirčiai, kuri bus įgyta įgyvendinant EGADP. Taip pat buvo aptartas galimas ilgalaikis Rusijos invazijos į Ukrainą poveikis atsparumui ir saugumui. Euro zonos ekonomikos valdymo aspektas ir visų pirma MDP buvo aptarti Euro grupės darbo grupėje.

Diskusijose daugiausia dėmesio skirta pagrindinių klausimų, kuriuos reikia spręsti reformuotoje ekonomikos valdymo sistemoje, nustatymui. Išryškėjo tam tikri konsensuso elementai, visų pirma diskusijose su valstybėmis narėmis. Kai kurie iš jų, visų pirma susiję su fiskaline sistema, jau išdėstyti 2022 m. kovo 2 d. Komisijos komunikate⁽²¹⁾. Tai šie klausimai:

- **valstybės skolos tvarumo užtikrinimas ir tvaraus augimo skatinimas** investicijomis ir reformomis yra dvi to paties medalio pusės, labai svarbios ES fiskalinės sistemos sėkmei;
- **didesnis dėmesys vidutinio laikotarpio** ES fiskalinei priežiūrai – perspektyvus veikimo būdas;
- **įžvalgų galima pasisemti iš EGADP struktūros, valdymo ir veikimo;**
- pagrindiniai tikslai – **supaprastinimas, didesnė nacionalinė atsakomybė ir geresnis vykdymo užtikrinimas.**

Diskusijose taip pat atkreiptas dėmesys į pagrindinius klausimus, kuriuos būtų galima spręsti reformuotoje ekonomikos valdymo sistemoje, susijusioje su MDP:

- **vienas iš svarbiausių prioritetų turėtų būti MDP veiksmingumo didinimas.** Tai galima pasiekti daugiau dėmesio skiriant jos pagrindiniam tikslui užtikrinti, kad makrofinansiniam stabilumui kylanti rizika nevirstų disbalansu, ir skatinti politikos veiksmus, atsižvelgiant į ES ir visos euro zonos veikimą. Akivaizdesnis dėmesys palengvintų komunikaciją, susijusią su makroekonominio disbalanso nustatymu ir

⁽²¹⁾ Europos Komisija (2022), „[2023 m. fiskalinės politikos gairės](#)“, COM(2022) 85 final, 2022 m. kovo 2 d.

būtinomis politinėmis atsakomosiomis priemonėmis, ir padidintų procedūros matomumą;

- **pastarojo meto krizės ir padidėjęs neapibrėžtumas rodo, kad reikia stiprinti MDP gebėjimą nustatyti kylančią riziką.** Tai būtų galima pasiekti taikant labiau į ateitį orientuotą požiūrį, kurį taikant būtų galima anksti pradėti imtis politinių atsakomųjų priemonių;
- **siekiant padidinti MDP tempą, labai svarbu užtikrinti atsakomybę.** Tam reikia stiprinti dialogą su valstybėmis narėmis, kuris gali būti grindžiamas patirtimi, įgyta įgyvendinant EGADP. Padidinus PDP veiksmingumą taip pat būtų remiamas didesnis tempas.

Be to, Konferencijoje dėl Europos ateities taip pat aptarta, kaip užtikrinti stipresnę ES ekonomiką, socialinį teisingumą ir darbo vietų kūrimą⁽²²⁾. Joje pasiūlyta, kad ES stiprintų savo konkurencingumą bei atsparumą ir skatintų į ateitį orientuotas investicijas, nukreiptas į stiprų socialinį ir lyčių aspektą turinčią žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, atsižvelgiant ir į priemonės „NextGenerationEU“ bei priemonės SURE pavyzdžius. Remiantis Konferencijoje išsakytomis nuomonėmis, ES turi atsižvelgti į socialinį ir ekonominį karo prieš Ukrainą poveikį ir ES ekonomikos valdymo sąsają su naujomis geopolitinėmis aplinkybėmis.

⁽²²⁾ Europos Komisija (2022), „[Konferencija dėl Europos ateities](#)“, COM(2022) 404 *final*, 2022 m. birželio 17 d.